

Styremøte 5-24

tor. 19. september 2024, 08:00 - 10:30

Vestfold krematorium, Raveien 600, 3239 Sandefjord

Agenda

20/2024

Godkjenning av innkalling og agenda

Beslutning

INNSTILLING

Innkalling og agenda godkjennes.

21/2024

Orientering

Orientering

Daglig leder orienterer om driften og prosjekter.

INNSTILLING

Informasjonen tas til orientering.

22/2024

Økonomirapport 2. tertial

Orientering

Saken fremlegges for å gi styret en løpende orientering om selskapets økonomi.

INNSTILLING

Vedlagt økonomirapport tas til etterretning.

 Økonomirapport 3-24.pdf (5 sider)

23/2024

Strategidokument 2025 - 2028

Beslutning

SAKSFREMSTILLING

Se vedlagte forslag til strategidokument 2025 - 2028 og forslag til innkalling til representantskapsmøte.

INNSTILLING

Vedlagte forslag til strategidokument 2025 - 2028 vedtas. Dette forutsetter at innstilling til sak 11/2024 i representantskapet vedtas.

 Strategidokument 2025-28.pdf (12 sider)

24/2024

Økonomiplan 2025 - 2028 og årsbudsjett 2025

Beslutning

BAKGRUNN

Saken fremmes med bakgrunn i selskapsavtalens § 8 pkt. 5:

Representantskapet skal behandle følgende saker:5. Budsjett og økonomiplan.

Vestfold krematorium IKS følger Budsjett- og regnskapsforskriften for IKS, kapittel 3, *om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for selskaper som utarbeider årsregnskap og årsberetning etter kommuneloven*. Se: <https://lovdata.no/forskrift/2023-08-16-1327/§3-2>

Forskriften har virkning fra 1/1-2024.

Representantskapet vedtar Økonomiplan 2025 - 2028 og årsbudsjett 2025. Saken fremmes til styret for behandling før behandling i representantskapet.

Styret forelegges detaljert beskrivelse av forslag til fordeling av budsjettrammen. Under forutsetning av representantskapets fastsetting av Økonomiplan 2025 - 2028 og årsbudsjett 2025 vil styret foreta fordelingen av rammen (budsjett), satt opp i sammen med regnskap foregående år, budsjett 2025, samt plan 2025-28. Se vedlegg.

INNSTILLING

Daglig leder foreslår at styret anbefaler representantskapet å fatte følgende vedtak:

Styret foreslår at representantskapet vedtar vedlagte Økonomiplan 2025 - 2028 og årsbudsjett 2025.

 Økonomiplan 2025_2028 og årsbudsjett 2025.pdf (6 sider)

25/2024

Innkalling til representantskapsmøte

Beslutning

SAKSOPPLYSNINGER

Det er styret som sender innkalling til representantskapet. Fristen er minimum seks uker på forhånd i henhold til vedtak 1-22 i representantskapsmøte 28/4-22.

INNSTILLING

Styret vedtar forslag til innkalling.

25/2024.1

Godkjenning av innkalling og agenda

25/2024.1.1

Styrets arbeid - orientering

25/2024.1.2

Mål- og retningslinjer 2025 - 2028

25/2024.1.3

Økonomiplan 2025 - 2028 og årsbudsjett 2025

26/2024

Enhetspriser 2025

Beslutning

Det legges frem enhetspriser 2024 i eget vedlegg.

Prisene er justert med 3,5% bortsett fra kremasjon.

Salg av metall etter kremasjon reguleres i egen avtale. Pris for kremasjon vedtas i Økonomiplan 2025 - 2028.

INNSTILLING

Vedlagte innstilling til enhetspriser vedtas.

 Enhetspriser 2025_.pdf (1 sider)

27/2024

Underlag til eiermøte i forkant av representantskapsmøte 2-24

Beslutning

Representantskapet for Vestfold krematorium IKS (heretter VK) vedtok i møte 2. mai 2024 (sak 2/2024) at:

Det ønskes et eiermøte i forkant av neste møte med følgende tema: «Hvordan øke kremasjonsprosenten i Vestfold?», hvor kommunedirektører, representantskap og eventuelt andre interesserte inviteres. Forberedelser skjer i hver kommune med følgende stikkord: kremasjon mindre plasskrevende enn kistegravferd, mer miljøvennlig (?), på tvers av religioner, informasjon, kunnskap og muligheter til innbyggerne, kostnad.

Det er utarbeidet et notat til drøfting i forkant av eiermøte slik at hver av kommunene kan forberede seg for diskusjonen.

INNSTILLING

Vedlagte dokument sendes de respektive eierkapsrepresentantene for at de skal benytte det til forberedelser i forkant av eiermøte 7. november 2024.

 Underlag eiermøte.pdf (18 sider)

28/2024

Styrets egnevaluering

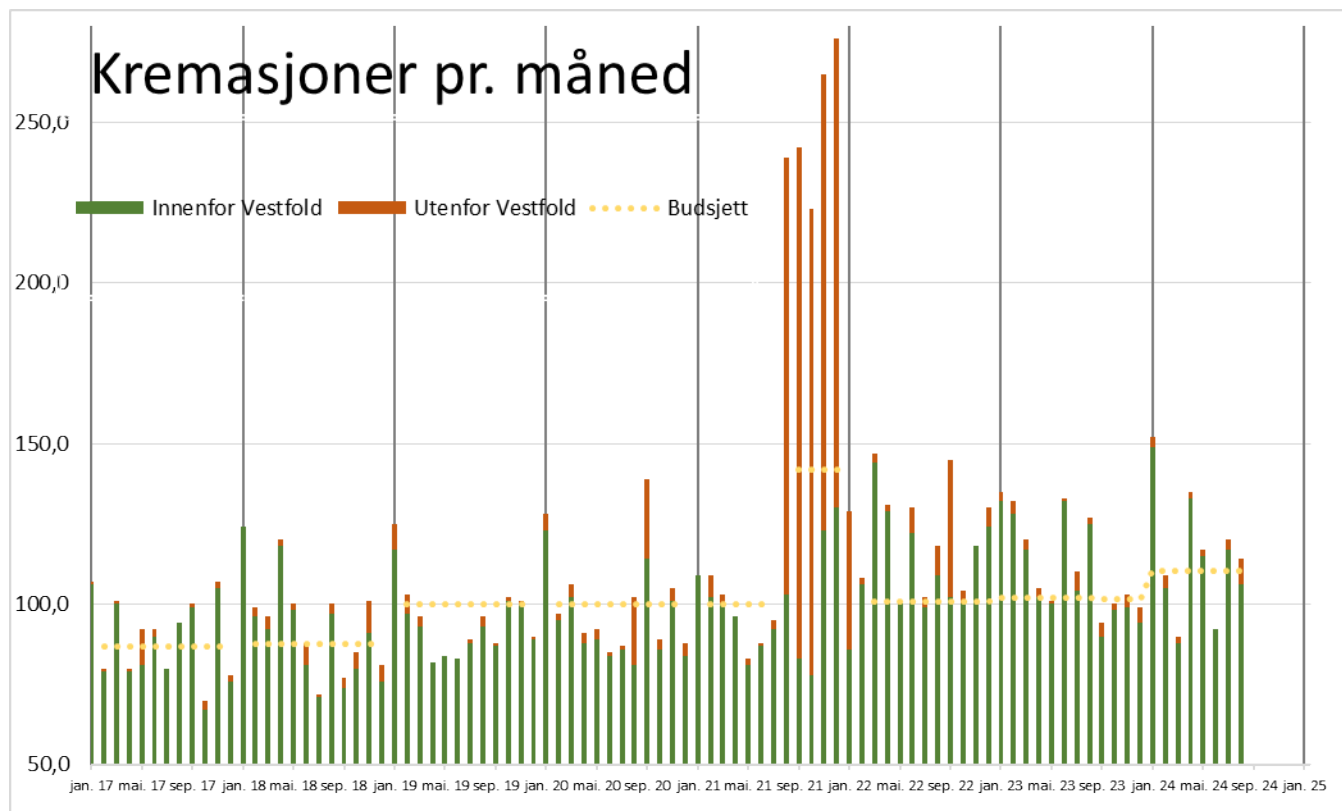
Styrets egen evaluering av møtet.

Økonomirapport 3-2024

Bakgrunn

Saken fremmes for å gi styret orientering om status for den økonomiske situasjonen per 31/8-24.

Drift

Økonomi per 31/8 2024

Driftsregnskapet viser et driftsresultat på minus kr 209' og et merforbruk på kr -604'. Driftsinntektene er kr 603' høyere enn budsjettert for samme periode. Det er kr 81' mer fakturert for kremasjon og 393' mer i overføring fra eierkommune.

Driftsutgiftene er kr 940' lavere enn budsjettert for samme periode. Utgifter tilknyttet elektrisk kraft og gass er kr 144 tusen mindre enn budsjettert.

Regnskap per 31/8 -24 er vurdert mot budsjett og konklusjonen er at det ikke er behov for nytt regulert budsjett i 2024.

Se utklipp av regnskapet under:

144. Driftsregnskap denne periode og hittil i år, mot budsjett og fjorår med totalbudsjett
Vestfold Krematorium IKS

Periode: 202401 - 202408	Denne perioden		Total
	Regnskap	Budsjett	budsjett
Andre overføringer og tilskudd fra andre	2 551 031	2 183 923	3 266 880
Brukerbetalinger	7 147 927	7 066 664	10 600 000
Salgsinntekter	329 549	175 000	990 000
SUM DRIFTSINNTEKTER	10 028 508	9 425 587	14 856 880
Lønnsutgifter	2 284 381	2 317 462	3 565 288
Sosiale utgifter	0	0	0
Kjøp av varer og tjenester	1 846 152	2 030 265	2 788 400
Overføringer og tilskudd til andre	1 930 966	2 653 412	2 819 700
Avskrivninger	0	0	1 942 512
SUM DRIFTSUTGIFTER	6 061 499	7 001 139	11 115 900
Brutto driftsresultat	3 967 008	2 424 447	3 740 980
Renteinntekter	38 134	68 750	110 000
Renteutgifter	-2 611 002	-2 634 658	-3 457 244
Avdrag på lån	-1 603 256	-1 594 256	-1 941 436
NETTO FINANSINNTEKTER/-UTGIFTER	-4 176 124	-4 160 164	-5 288 680
Motpost avskrivninger	0	0	1 942 512
Netto driftsresultat	-209 116	-1 735 717	394 812
INTERNE FINANSIERINGSTRANSAKSJONER			
SUM BRUK AV AVSETNINGER	0	0	0
Overført til investeringsregnskapet	3 857 595	2 571 730	3 857 595
Avsetning til disposisjonsfond	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-3 462 783	-2 308 522	-3 462 783
SUM AVSETNINGER	394 812	263 208	394 812
Utrechnet mindre-/merforbruk	-603 928	-1 998 925	0

* Inng mva som gir rett til kompensasjon er inntektsført (art 729). Dersom komp.beløpet ikke overstiger kr 20.000 pr 31.12. må beløpet tilbakeføres, og driftsinntekt/fordring blir redusert tilsvarende.

Inntekt:
603' høyere enn budsjettert for perioden.

Overføring for metaller for 2023 (1 081') utgjør 414' mindre enn budsjettert; (salgsinntekter skulle utgjort 697' i stedet for 330')

Utgift:
Forbruk 940' lavere enn budsjettert skyldes 772' mindre utbetalt for kremasjon utført eksternt og 184' mindre i forbruk av varer og tjenester.

Overføringer til investeringsregnskap periodisert i henhold til totalbudsjett

145. Investeringsregnskap denne periode og hittil i år, mot budsjett og fjorår med to Vestfold Krematorium IKS

Periode: 202401 - 202408	Denne perioden		Total
	Regnskap	Budsjett	budsjett
Finansieringsbehov:			
42000 Inventar,utstyr, maskiner	1 099	0	0
42100 Inventar,utstyr, maskiner under utførelse	9 068 458	12 270 726	12 270 726
42300 Investering bygg og anlegg	0	0	0
42700 Andre tjenester (konsulenttjenester)	5 250	0	0
44290 MVA utenfor mva-loven, inv.regnsk.	2 268 672	4 819 635	4 819 635
Investeringer i varige driftsmidler	11 343 480	17 090 361	17 090 361
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	0	5 000	5 000
SUM INVESTERINGSUTGIFTER	11 343 480	17 095 361	17 095 361
Finansiert slik:			
Kompensasjon for merverdiavgift	2 268 672	4 819 635	4 819 635
Bruk av lån	7 402 000	10 602 828	10 602 828
SUM INVESTERINGSINNTEKTER	9 670 672	15 422 463	15 422 463
Overføring fra drift	3 857 595	2 573 397	3 857 595
Bruk av ubundet investeringsfond	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	-2 184 697	-2 184 697	-2 184 697
SUM OVERFØRING FRA DRIFT OG NETTO AVSETNINGER	1 672 898	388 700	1 672 898
FREMFØRING TIL INNDEKNING I SENERE ÅR	91	-1 284 198	0

Finansieringsbehov lavere enn budsjettet skyldes at utgifter og mva er periodisert i budsjett

Ekstern finansiering:
Hele lånesummen er tatt opp, men ikke regnskapsført før i september

Intern finansiering:
3 858' overføring fra drift (totalt for 2024)
-2 185 til fjorårets udekkede beløp

151. Balanseregnskap kommunal standard

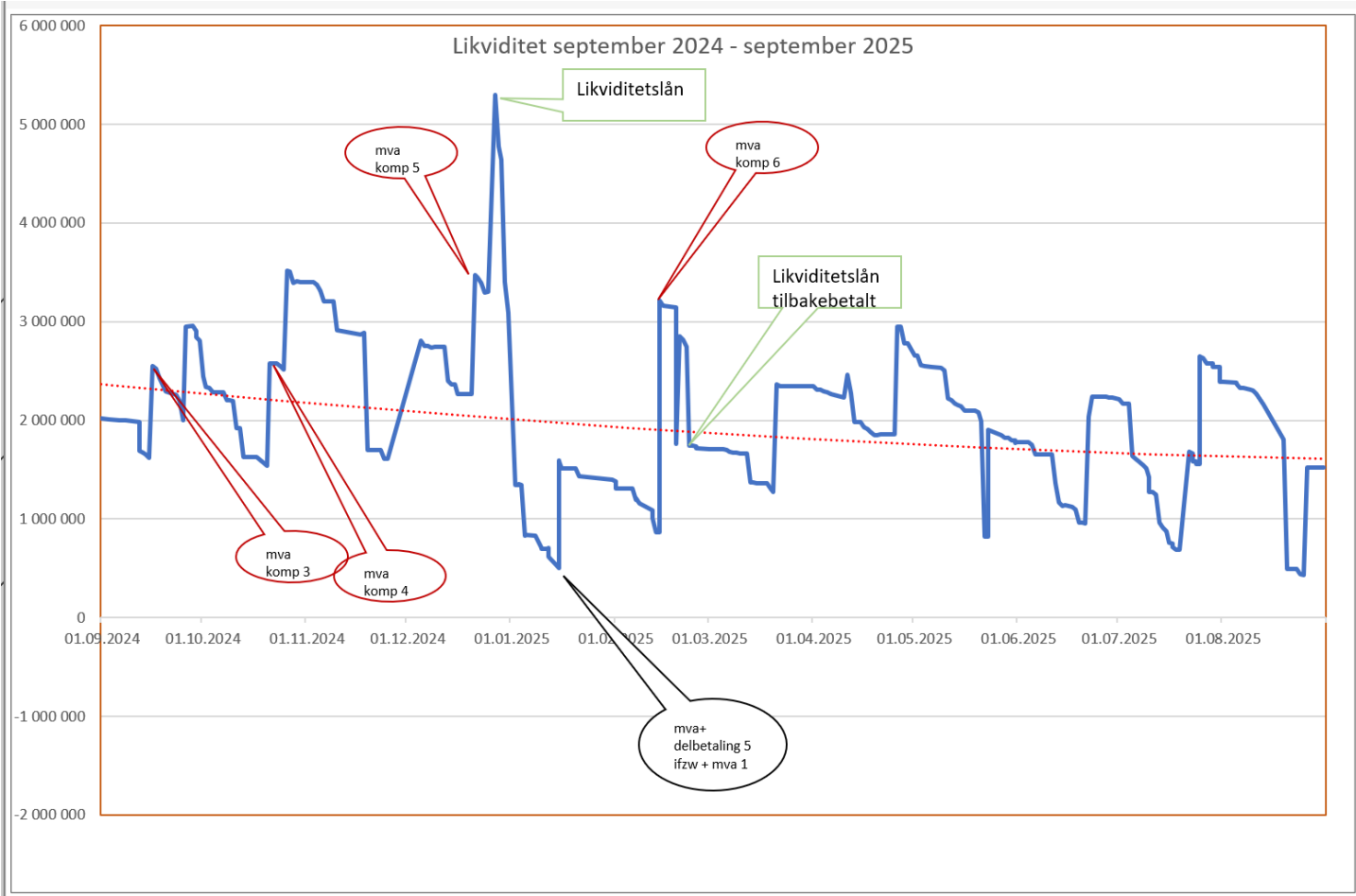
17.09.2024 22:25

Vestfold Krematorium IKS

Periode: 202401-202408

		Inngående balanse (IB)	Bevegelse	Utgående balanse (UB)
EIENDELER				
Anleggsmidler				
Varige driftsmidler		89 650 576	2 370 738	92 021 314
5240809	Utstyr, maskiner og transportmidler	2 258 724		2 258 724
5241000	Utstyr, maskiner under utførelse	13 167 432	2 370 738	15 538 170
5270809	Faste eiendommer og anlegg	74 224 419		74 224 419
Finansielle anleggsmidler		79 042	4 702	83 744
Pensjonsmidler		3 220 579	0	3 220 579
Sum anleggsmidler		92 950 197	2 375 440	95 325 637
Omløpsmidler				
Bankinnskudd og kontanter		4 819 995	2 218 933	7 038 929
5102000	Driftskonto 7177.05.92091	4 342 148	-1 427 566	2 914 582
5102001	Valutakonto euro DNB 1251 06 18325	29 095	3 615 135	3 644 230
5103200	Bank 8317 22 82655 (KLP plassering)	334 826		334 826
5103210	Bank 8317 22 82647 innsb midl.kto	45		45
5109000	Skattetrekk 7177.05.92105	113 881	31 364	145 245
Kortsiktige fordringer		4 581 820	-1 045 998	3 535 821
5130001	Forsukdsbetalte forsikringer	15 693	-15 693	0
5130003	Forsukdsbetalte Yrkesskade og gruppeliv	2 256	-2 256	0
5130004	Andre forsukdsbetalte kostnader	69 265	-48 869	20 397
5131000	MVA - Kortsiktig fordring stat (kompensasjon)	1 271 785	690 397	1 962 182
5137500	Kundefordringer	11 560	-7 120	4 440
5137504	Kundefordringer Ecclesia	1 763 100	-757 805	1 005 295
5137510	Tapsavsetning kundefordringer	-48 095		-48 095
5138901	Interim / periodisering	1 494 900	-901 609	593 291
5149999	Interimskonto leverandører	0	0	0
5157503	NAV refusjon sykepenger	0	-1 689	-1 689
5159999	Til viderefakturering	1 355	-1 355	0
Sum omløpsmidler		9 401 815	1 172 935	10 574 750
SUM EIENDELER		102 352 012	3 548 375	105 900 387
EGENKAPITAL OG GJELD				
Egenkapital				
Egenkapital drift		5 315 055	-3 462 783	1 852 272
Egenkapital investering		-2 184 697	2 184 697	0
Annen egenkapital		27 693 858	-3 428 006	24 265 852
Udisponert resultat		0	-604 014	-604 014
Sum egenkapital		30 824 215	-5 310 106	25 514 109
Langsiktig gjeld				
Lån		62 854 346	8 999 572	71 853 918
5453550	Kommunalbanken lån 20110667	25 691 150	-347 180	25 343 970
5453551	Kommunalbanken lån 20170490	25 942 080	-691 780	25 250 300
5453552	kommunalbanken lån 20200277	11 221 116	-299 226	10 921 890
5453553	kommunalbanken lån 20230290	0	10 337 758	10 337 758
Pensjonsforpliktelse		2 401 993	0	2 401 993
Sum langsiktig gjeld		65 256 339	8 999 572	74 255 911
Kortsiktig gjeld				
Kortsiktig gjeld		6 271 457	-141 091	6 130 366
Sum kortsiktig gjeld		6 271 457	-141 091	6 130 366
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		102 352 012	3 548 375	105 900 387
Memoriakonti				
Ubrukte lånemidler		0	-3 200 828	-3 200 828
Motkonto for memoriakontiene		0	3 200 828	3 200 828
Sum memoriakonti		0	0	0

Likviditetsprognose september 24 – september 25

Om dokumentet: Dette er styrets vedtatte strategi som forutsetter representantskapets vedtak på overordnet nivå.

Oppsummerende målformuleringer er merket ☞ og videreføres i forslag til «Mål og retningslinjer 2025 til 2028» for behandling i representantskapet.

Strategidokument 2025 - 2028

Fotograf Nils Petter Dale

Innhold

1	SELSKAPETS RAMMER	2
1.1	Selskapets formål og virksomhet (Selskapsavtalens § 2)	2
1.2	Kommunenes eierskap	2
1.3	Juridiske handlingsrom og føringer	3
2	SELSKAPETS STRATEGI OG VISJONER	4
2.1	Selskapets visjoner	5
2.2	Miljøperspektiv	5
3	VIRKSOMHETENS TJENESTER I PLANPERIODEN	6
3.1	Levering og salg av tjenester	6
3.2	Personell og samarbeidspartnere	9
3.3	Kremasjonsteknikk og bygg	10

1 Selskapets rammer

Strategidokument 2025-2028 for Vestfold Krematorium (VK) er styrets strategi som ligger bak forslag til følgende saker som behandles av representantskapet:

Mål og retningslinjer 2025 til 2028

Budsjett- og økonomiplan 2025 til 2028

Eventuelle forslag til nye investeringsprosjekter

I dette dokumentet blir «Vestfold» brukt om kommunene Holmestrand, Horten, Færder, Tønsberg, Larvik og Sandefjord.

1.1 Selskapets formål og virksomhet (Selskapsavtalens § 2)

Selskapets formål er å anlegge, eie og drive et krematorium på vegne av deltakerkommunene.

Selskapet kan selge tjenester til kommuner utenfor eierkommunene.

Selskapet leverer tjenester knyttet til, og i samsvar med, gravplasslovens bestemmelser om kremasjon og urnegravferd.

Selskapet skal finansiere sin drift gjennom innbetalinger fra tjenestekjøperne.

Selskapet avgir regnskap etter kommunale regnskapsprinsipper.

1.2 Kommunenes eierskap

Eierkommunenes strategi for eierskap er uttrykt i respektive eierskapsstrategier og i revisjon av disse.

[Tønsberg](#) 2024 – 2027

[Larvik](#) 2024 – 2027

[Sandefjord](#) 2024 - 2027

1.3 Juridiske handlingsrom og føringer

Vestfold krematorium IKS leverer tjenester knyttet til gravplasslovens *bestemmelser om kremasjon og urnegravferd*.¹

Kremasjon skal skje med respekt for avdødes religion eller livssyn.²

Ved valg av kremasjon blir disse involvert:

Innbyggeren

Det er den enkelte innbygger, med ansvar for en gravferd, som kan be om å få avdøde kremert i det krematoriet vedkommende måtte ønske.³

Kisten skal leveres til kremasjon senest 10 virkedager etter dødsfallet.

Kremasjon er et privat anliggende. Det er ingen individuell rett i dag til å bli kremert. Hvis det ikke velges askespredning i naturen, har man rett til å få gravlagt den avdøde i en grav; enten i urnegrav eller kistegrav på gravplassen i kommunen.

Når urnen er klar for gravlegging, vil krematoriet sørge for at urnen blir levert til den gravplassmyndigheten der urnen skal gravlegges. Urnen kan også utleveres til den som sørger for gravferden som selv bringer den til gravplassen.

Gravlegging av urne må skje før det har gått seks måneder etter dødsfallet.

Krematorium

Et godkjent krematorium må følge gravplasslovgivningens bestemmelser om krematorium.

Gravplassloven gir ingen føringer på hvem som kan eie eller drive et krematorium. Å drifte et krematorium er ikke en lovpålagt oppgave, hverken for kommune, gravplassmyndighet eller andre.

I et krematorium skal det bare kremes lik etter mennesker. Der forholdene ligger til rette for det, bør de etterlatte gis anledning til å være til stede under selve kremasjonen.⁴

Gravplassmyndighet

Gravplassmyndigheten har vanligvis blitt lagt til kirkelig fellesråd i kommunene. I Sandefjord ligger den hos kommunen selv. Etter søknad fra kommunen kan statsforvalteren fastsette at ansvaret som lokal gravplassmyndighet skal ligge til kommunen. Statsforvalteren kan overføre gravplassmyndigheten til kommunen.

Gravplassmyndigheten kan fravike fristene for kremasjon og gravlegging.

Gravplassmyndigheten forvalter gravplassene og gir tillatelse til åpning av grav for urnenedsettelse.

¹ Formålsparagrafens § 2, tredje ledd.

² Gravplassloven § 1, første ledd

³ [Gravplassloven § 10](#)

⁴ [Gravplassforskriften kapittel V](#)

Kommunen

Kommunen kan kreve avgift for kremasjon av sine innbyggere.

Dersom etterlatte ikke blir enige om hvem som skal ta ansvar for gravleggingen avgjør kommunen dette. Avgjørelsen kan ikke påklages.

Dersom ingen tar ansvar for gravferd, skal kommunen hvor avdøde hadde bopel ved dødsfallet, ta dette ansvaret.

Kommunens myndighet og ansvar etter lov og forskrift kan ikke delegeres til gravplassmyndigheten.

Overordnet myndighet

Barne- og familiedepartementet er nærmeste godkjenningsmyndighet for krematorium. Dette skiller seg fra gravplasser, der statsforvalteren er godkjenningsmyndighet og klageorgan.

Miljølovgivning

Det er statsforvalterens miljøvernavdeling som er regional myndighet overfor krematoriene med tanke på utslipp av miljøgifter og internkontrollsystem.⁵

Utslipp fra en krematorieovn er regulert av Forurensningsforskriftens kapittel 10. Denne skiller mellom to typer krematorier. De største krematoriene med mer enn 200 kremasjoner i året er pålagt filter for å få bort miljøfarlig utslipp som kvikksølv (Hg) og støv. Krematoriene kontrolleres også årlig for å sikre at det er kontroll på drift og forbrenningsmessige forhold. De små krematoriene, med færre enn 200 kremasjoner, er ikke pålagt å ha filter.

I tillegg til dette legger sentrale føringer stor vekt på å, ikke bare redusere utslipp av miljøgifter, men også på et krematoriums CO₂ – bidrag. Det gjelder bl.a. bruk av fornybar energi, energigjenvinning, transportbelastning, materialvalg i bygg osv.

Åpenhet

Selskapet er omfattet av Offentlighetsloven⁶ og tilstreber å utøve mest mulig åpenhet. I henhold til IKS-loven § 8 a.⁷ er representantskapets møter åpne for publikum. For å oppfylle eiernes prinsipper om mest mulig åpenhet, avholdes også styremøtene som åpne møter. Saksdokumenter blir publisert på hjemmesiden.

2 Selskapets strategi og visjoner

Selskapets strategi i planperioden vil bli beskrevet i følgende avsnitt:

- Levering og salg av tjenester.
- Personell og samarbeidspartnere
- Krematorieteknikk og bygg

⁵ [Forurensningsforskriften §10-11](#)

⁶ Offentleglova

⁷ Lov om interkommunale selskaper (IKS-loven) § 8a.

2.1 Selskapets visjoner

Selskapet har i sin historie, både i planfasen og i driftsfasen, hatt noen underliggende verdier og visjoner i sin virksomhet:

- Vestfold krematorium vil legge til rette for en økning av antall kremasjoner.
- Vestfold krematorium vil legge til rette for en sorgprosess som gjenspeiler menneskeverdet og imøtekomme identitetsbehovet fra ulike religioner og menneskesyn.
- Vestfold krematorium vil bidra til at kremasjon kan være en miljøvennlig gravferdsform.

2.2 Miljøperspektiv

Selskapet skal arbeide for en kontinuerlig reduksjon av miljøbelastningen. Det er foreløpig lite dokumentasjon på hva som gir minst miljøbelastning av kistegravlegging eller kremasjon. I Vestfold med korte kjøreavstander, og med et krematorium som har filterrensning, antar vi imidlertid at kremasjon er mer miljøvennlig.

Representantskapet vedtok i *Mål og retningslinjer 2020-23* at virksomheten skal:

- Bidra til null utslipp av prioriterte miljøgifter.
- Redusere CO₂-fotavtrykk ved
 - å effektivisere forbrenningsteknikken og vurdere anskaffelse av mer miljøvennlig teknologi.
 - å vurdere å fase ut fossilt støttebrensel

Det er i 3.3. *Kremasjonsteknikk* beskrevet hva som er utført for langt på vei å oppnå disse målene. Det ble i representantskapet i 2022 vedtatt å gå fra fossilt brennstoff (gass) til fornybar energi (elektrisk), dvs erstatte eksisterende ovner med en ny elektrisk. Den nye elektriske ovnen har vært operativ siden 10. juli 2024.

FNs bærekraftsmål

Klima og bærekraftarbeid er viktig for VK, og vi har derfor plukket ut de av FNs bærekraftsmål vi kan relatere oss til og jobbe for, blant annet gjennom prosjektene nevnt i avsnittet om kremasjonsteknikk og bygg.

FNs bærekraftsmål	VKs delmål	Måloppnåelse frem mot 2028
	<p>Å bytte ut fossilt støttebrensel til krematorieovnen med fornybar energi vil redusere CO₂ utslippene.</p> <p>Å installere solcellepanel på taket vil redusere behovet for elkraft.</p>	<p>Ny elektrisk ovn installert i 2024. Oppdatert CO₂ regnskap vil utarbeides etter innkjøring av den nye ovnen.</p> <p>Vurdere behovet for elkraft mot effekten av solcellepanel og eventuelt installere solcellepanel.</p>

	<p>Å installere en teknikk med lang livsløpsstandard og med høy kapasitet bidrar til en robust og bærekraftig region med tanke på kremasjonskapasitet.</p>	<p>Opparbeide kompetanse for best å utnytte kapasiteten og forlenge levetiden for ovnen med tilhørende utstyr.</p>
	<p>Å installere teknikk som gjenbraker overskuddsenergien fra kremasjon vil redusere behov for annen energi til oppvarming av bygg.</p> <p>Øke antall kremasjoner for å:</p> <ul style="list-style-type: none"> - redusere behovet for areal til kistegravplasser - redusere energiforbruket per kremasjon 	<p>Utbedre SD-anlegget for å kunne utnytte overskuddsvarmen fra kremasjonen på best mulig måte.</p> <p>Samarbeide med eierne om mulig å øke kremasjonsprosenten i Vestfold.</p>
	<p>Filtrere bort miljøgifter fra røyken under kremasjon, og derved redusere miljøødeleggelsene.</p>	<p>Overvåke filter og sikre resultater av utslippsmålinger innenfor krav gitt i Forurensningsforskriften.</p>

3 Virksomhetens tjenester i planperioden

VK vil ivareta både eiernes prinsipper for eierstyring, og gravplasslovens faneparagraf om at gravlegging skal skje med *respekt for avdødes religion eller livssyn*. VK vil derfor legge til rette for en fleksibilitet innenfor gravferdsriten ved valg av kremasjon, som kan møte ulike individuelle, kulturelle og religiøse behov.

Den avdøde skal behandles med største respekt og verdighet.

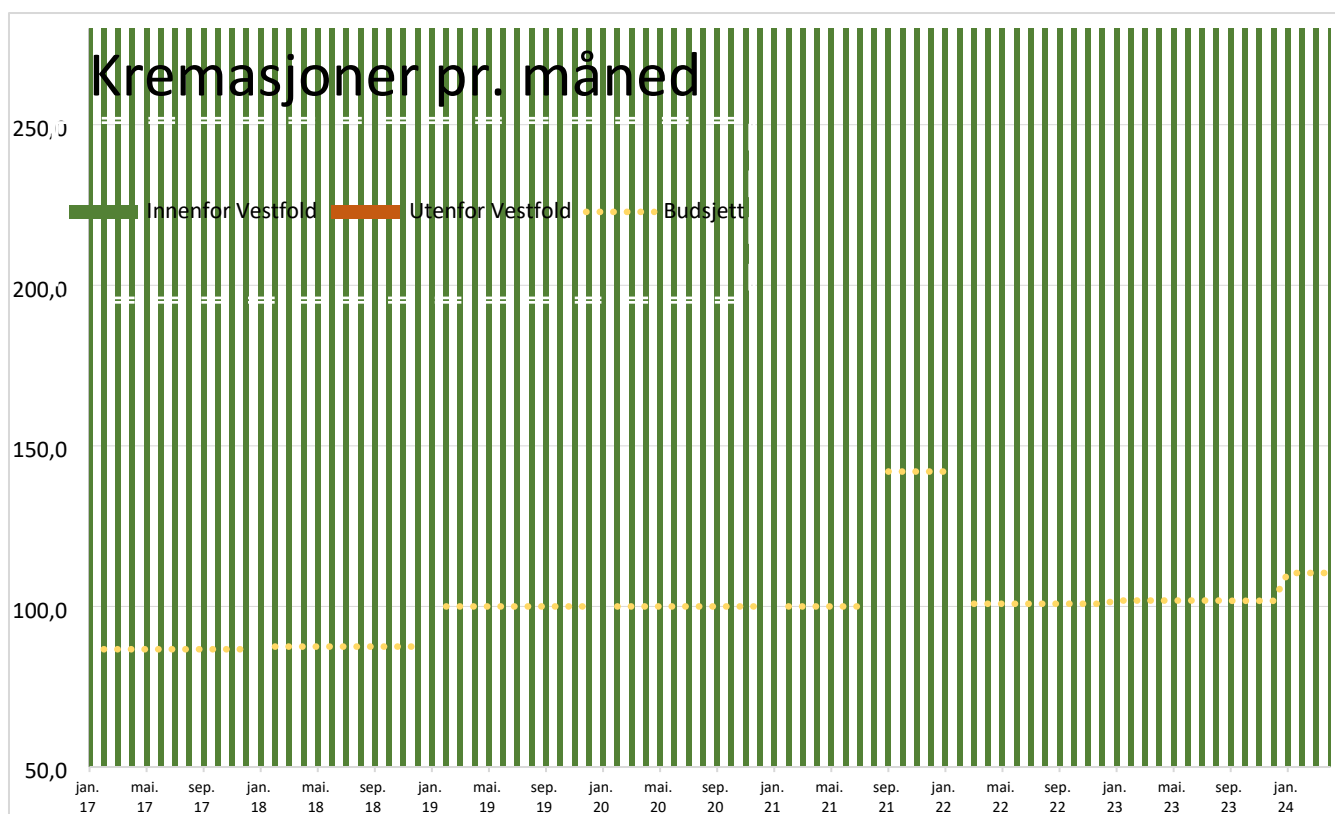
Dette vil oppnås på følgende måter:

3.1 Levering og salg av tjenester

Kremasjonstjenester

Det er et mål at kremasjon skal bli sett på som den naturlige gravferdsform for en enda større del av befolkningen, slik at kremasjonsandelen kan øke.

Nedenfor vises en oversikt over antall kremasjoner utført på Vestfold krematorium i perioden 2017 - 2024:

Figur 1 Endring i antall kremasjoner pr måned fra 2017 til 2024

Det ble estimert med 1325 kremasjoner i 2024. Per 9/9-2024 ser prognosen for antall kremasjoner i 2024 ut til å havne på ca. 1400. Januar 2024 hadde en veldig høy kremasjonsandel på grunn av generell høy dødelighet i samfunnet og bidrar mye til at andelen er høyere enn estimert.

Det er alltid en viss usikkerhet knyttet til dødeligheten i samfunnet. De siste årene har vist at faktisk antall kremasjoner på VK har vært høyere enn beregnet. Det skyldes også at antallet kremerte utenfra Vestfold har vært høyere enn antatt.

Estimerte antall kremasjoner pr år er gjort på grunnlag av forventet antall døde (SSB). Med utgangspunkt i kremasjonsandelen i 2023 (56 %) har vi estimert en økning på 1 prosentpoeng hvert år. Det gir et forventet kremasjonstall som vist i tabellen under:

	2024	2025	2026	2027	2028
Antall kremasjoner	1325	1280	1310	1350	1400

Vi forventer at en endring i befolkningens holdninger til kremasjon vil ha en sterkere innvirkning på antall kremasjoner, enn en eventuell økning i antall døde. Når den eldste generasjonen blir borte, er det sannsynlig at vi vil se en økning i andelen kremasjoner. Denne generasjonen har historisk sett en sterkere tradisjon for kistebegravelse, spesielt på landet. Økende antall navne minnelunder kan virke som om de bidrar til at kremasjonsprosenten øker.

VK vil fortsette å tilegne seg mer kunnskap om hvilke faktorer som påvirker befolkningens holdning til kremasjon og sammen med eierne jobbe for å øke kremasjonsandelen i fylket. Vi antar likevel at *åpenhet*, *fleksibilitet*, *miljøeffekt* og *kostnader* kan påvirke kremasjonsandelen. Utvidelsen av krematoriet med et nytt seremonibygget har bidratt til en god logistikk for de ansatte og en bedre opplevelse for de etterlatte som skal hente urne. Informasjon om ny elektrisk ovn vil også kunne bidra til å øke kremasjonsandelen da flere og flere er opptatt av miljøeffekten.

Levering av øvrige tjenester

Andre tjenester knyttet til urnegravferd er bruk av seremonirom, observasjonsrom samt tilrettelegging for delaktighet i urnetransport. Seremonirom benyttes også til minnesamvær (4 i 2023 og 3 så langt i 2024). I tillegg nevnes informasjonsvirksomhet og undervisning av skole- og studentklasser.

Utdrag fra egen statistikk viser:

	2014	2022	2023	Første halvår 2024
Bruk av seremonirom på VK	12	62	70	32
Etterlatte henter urnen selv på VK	98	232	248	132

Antall aktiviteter med etterlatte i forbindelse med dødsfall, enten det er seremoni eller urnegravferd, har økt siden oppstart og forventes å øke ytterligere i planperioden.

VK har som mål å bidra mer i prosesser som kan stimulere til bredere forståelse av kremasjon som gravferdsform, og la andre aktører i bransjen kunne gjøre seg nytte av VKs kompetanse. Vi vil fortsatt levere rådgivningstjenester til andre virksomheter innenfor kremasjonsfeltet.

Vestfold krematorium skal:

- ☞ Drives profesjonelt og verdig, og tilpasse seg endringer i samfunnet og etterlattes behov.
- ☞ Formidle kunnskap om de mange valg man har ved valg av kremasjon
- ☞ Bidra til å minimere miljøbelastningen ved valg av kremasjon, slik at kremasjon oppfattes som et samfunnsmessig bedre valg enn kistegravlegging.
- ☞ Holde prisnivået for kremasjon så lavt som mulig.
- ☞ Økonomiforvaltningen skal holdes på et nivå som ivaretar verdighet og respekt.
- ☞ Være en pådriver i samfunnet for å videreutvikle kremasjon som en del av riten.
- ☞ Tilby sin kompetanse vedrørende kremasjon/ urnegravferd til andre aktører.

3.2 Personell og samarbeidspartnere

En forutsetning for å drifte VK i samsvar med formål, bestemmelser og verdier, er å ha god personalforvaltning og gode relasjoner til eksterne samarbeidspartnere.

Personell

Personalet er den viktigste ressursen. Ansattes arbeidsforhold, kompetanse og arbeidsmiljø settes derfor i første rekke, særlig på bakgrunn av virksomhetens egenart.

HMS

VK jobber kontinuerlig med gode og aktive HMS-rutiner. Dette er ivaretatt i HMS-instruks og beredskapsplan, som evalueres årlig.

Det understrekes nødvendigheten av at selskapets verdier forankres hos ansatte og videreutvikles gjennom medvirkning i selskapets virksomhet og verdiformidling.

Det er en styrke for arbeidsmiljøet at ansatte opplever at de gjør en meningsfull og nyttig jobb, både for og i møte med sine medmennesker. Det er særlig i møte med de ansatte at etterlatte og innbyggere blir presentert selskapets verdier. De ansatte skal møte alle med respekt og verdighet. Krematoriet har en åpen arkitektur, og et av arbeidsmålene er at alt som foregår skal kunne bli observert av mennesker i sorg.

Bemanningsnivå

Selskapet har per 01.09.2024 3,3 årsverk (3,7 frem til 1. august) da en ansatt har sluttet. Det benyttes innleid vikar inntil ny person er ansatt.

Antall kremasjoner har økt fra 1019 i 2011 til over 1350 i 2023. Som nevnt tidligere er det på grunn av usikkerhet i samfunnsutviklingen vanskelig å si noe sikkert om hvor stor økningen i planperioden vil bli, men det er uansett ikke forventet en nedgang. I tillegg viser tallene over at øvrige møtepunkter med etterlatte og publikum i forbindelse med riten har økt. De dagene det er seremoni, observasjon eller minnesamvær kreves det mer bemanning enn det gjorde ved oppstarten.

Rådgiver er fortsatt innvilget 70% permisjon. Hovedfokus på VK i nær fremtid vil være opparbeidelse av kompetanse etter installasjon av ny elektrisk ovn. Det er vurdert at det er behov for ytterligere forsterkning av teknisk kompetanse i tillegg til mer personale i forbindelse med forventet forskyvning i arbeidstider i forbindelse med overgang til en ovn.

Det er stadig to kompetanseområder det er viktig for virksomheten å inneha i framtiden:

- Den (miljø)tekniske utviklingen av ovn, styringssystem og filter fordrer god teknisk kompetanse.
- En stadig større forventning til fleksibilitet i riten, fordrer god kompetanse innenfor samfunnsfaglige områder.

Samarbeidspartnere

Virksomheten skal lytte til de aktører vi står i relasjon til, og gi god informasjon om VKs muligheter og tilbud.

VK vil bidra til et godt samarbeidsklima med eiere, eksterne aktører og samarbeidspartnere; gravferdsbyrå, gravplassmyndighet og ulike tros- og livssynssamfunn.

Eierkommuner

Virksomheten skal drives i henhold til eiernes forventninger formulert i Eiermeldingene. Selskapets ledelse inviterer til møte med de fire eierne hvert år for å avklare forventninger mellom eiere og virksomhet.

Per nå foreligger det ingen planer fra eiernes side om utvidelse av eierskap, men det er vedtatt en felles strategi for eventuell utvidelse av eierskap dersom det er noen som viser interesse.

For å bidra til virksomhetens målsettinger vil vi ha følgende møtepunkter:

- Årlig møte med gravplassmyndighetene når det gjelder rutiner og gravlegging av urner
- Årlig møte med gravferdsbyråene for å drøfte rutiner.
- Søke møtepunkter for å komme i dialog med «minoritetsgrupper» som det vil være naturlig å ha dialog med om kremasjon som gravferdsform.

Vestfold krematorium skal:

☞ være en profesjonell arbeidsgiver slik at arbeidsforhold, kompetanse og arbeidsmiljø ivaretas på en god måte.

☞ bidra til at de fire eierne opplever et reelt eierskap til virksomheten.

☞ bidra til at våre samarbeidspartnere opplever at virksomheten bidrar til god dialog, at den drives profesjonelt og verdig, og evner å tilpasse seg endringer i samfunnet.

3.3 Kremasjonsteknikk og bygg

De bygningsmessige og krematorietekniske verdiene skal forvaltes slik at vi sikrer god holdbarhet, minimal slitasje og lave vedlikeholdskostnader.

Kremasjonsteknikk

For å nå målene beskrevet i 2.2. *Miljøperspektiv* ble Sweco i 2020 engasjert til å utarbeide en mulighetsstudie for reduksjon av energibehov og miljøbelastning, som konkluderte med å anbefale *at man erstatter en av de eksisterende ovnene med en ny elektrisk ovn. Den andre av ovnene kan beholdes som reserve ved driftsavbrudd og vedlikehold.*

For å utrede kostnadsbildet ytterligere, videreførte Sweco i 2021 mulighetsstudien, og redegjorde både for ny teknologi og eventuelt nødvendige ombygginger. Redegjørelsen skulle vurdere en forenklet versjon, og kost-nytte forhold, der én ovn ble reserveovn, mens den andre ble fornyet/renovert. Rapporten viste at Elektrisk og Bio-brensel var de alternativene som kom best ut.

Vestfold Krematorium IKS (VK) sendte i 2022 ut forespørsel på ny miljøvennlig krematorieovn ihht gjeldende regler for offentlige anskaffelser. VK mottok 3 tilbud, og det ble til slutt alternativet elektrisk kremasjonsovn som vant.

I forlengelse av anskaffelsesprosessen ble det vurdert at det var mer hensiktsmessig å erstatte begge de gamle ovnene med en ny med samme kapasitet som dagens to ovner. Den nye kan i perioder med høyere dødsfall ta flere kister.

Prosjektet starter høsten 2023, og ny ovn har vært operativ fra 10. juli 2024. Det er forventet en innkjøringsperiode ut året. Det vil deretter utføres en evaluering av blant annet energiforbruk opp mot forventet gevinst og CO₂ avtrykk.

Solceller

Et enkelt mulighetsstudium for å installere solcellepanel på VK ble fremlagt for styret i 2022 som en del av miljøsatsingen og stigende strømpriser. Mulighetsstudiet ble først spisset for å sammenligne bakkemontert med takmontert solcellepanel, mhp arealbruk og energiforbruk. Deretter ble takmontert anlegg utredet videre. Prosjektet ble satt på hold da installasjon av ny elektrisk ovn ikke lot seg forene med paneler på taket.

Etter at konkuransen på evaluering av energibruk etter installasjon av ny elektrisk ovn er gjennomført vil solceller bli vurdert på nytt.

SD-anlegg

Det er utfordringer med å sikre en jevn fordeling av varmen gjenvunnet fra kremasjonsprosessen rundt om i bygget slik at det ikke er behov for unødig bruk av elektrisk oppvarming og heller ikke at det i perioder er for høy temperatur. Det vil derfor i planperioden jobbes med å oppgradere SD-anlegget for å best mulig kunne planlegge og styre varmen og ventilasjon både ute og inne.

Monument for navneskilt etter askespredning

VK har et stort og flott parkanlegg med mye tilgjengelig plass. Det er mange tilbakemeldinger etter at avdøde har ønsket at asken skal spres med vinden eller senkes i havet, og etterlatte sitter igjen med et savn etter et sted hvor navnet til avdøde står og som de kan besøke. VK ønsker å utrede muligheten for, og deretter sette opp et monument hvor de etterlatte kan kjøpe en plass til navneskilt.

Asfaltere innkjøring for bårebiler

Det er en stor utfordring for gravferdsbyråene og bårebilene når det gjelder støvplager ved levering av kister. VK ønsker derfor å utrede muligheten for å asfaltere innkjøringen til kistemottaket.

Vestfold krematorium skal med tanke på krematorieteknikk

☞ Sikre at utstyret har

- høy grad av driftssikkerhet.
- gir godt og verdig arbeidsmiljø med tanke på støv, støy, varme og lukt.

☞ Redusere CO₂-fotavtrykk ved

- å fortsatt effektivisere forbrenningsteknikken
- å redusere energiforbruket

Bygg

Vestfold krematorium ble bygget med materialer og byggemåte som har en lang livsløpssyklus. Vi vil opprettholde gode kontrollrutiner, og stadig videreutvikle og forbedre våre forvaltnings- drifts- og vedlikeholdsprogram.

VK var på mange måter et «foregangskrematorium», særlig med tanke på arkitektur og byggemåte, både i norsk og europeisk sammenheng.

Det er viktig at hverken driften, eller eventuelle endringer på anlegget, på noen måte forringer de kvaliteter bygget har.

Hverken tilbygg eller ovn har offisielt blitt presentert for publikum, men det planlegges en åpning/ presentasjon våren 2025.

Vestfold krematorium skal med tanke på bygg og eiendom

☞ Forvalte det slik at de arkitektoniske kvaliteter opprettholdes og at livsløpskostnadene holdes lave.

☞ Sikre at byggets nye funksjoner gjøres tilgjengelig for besøkende og etterlatte f.eks. i forbindelse med urnehenting, urneseremoni og andre aktiviteter

Økonomiplan 2025 - 2028 og årsbudsjett 2025

	Regnskap tre foregående år			Reg budsjett 2024	Økonomiplanperiode			
	Regnskap 21	Regnskap 22	Regnskap 23	Reg budsjett 1-24	Prognose 25	Prognose 26	Prognose 27	Prognose 28
Driftsbudsjett								
Driftsinntekter								
Inntekt kremasjon	13 910	11 034	13 619	13 250	13 056	13 362	13 770	14 280
Andre inntekter/ refusjoner	2 468	4 019	2 667	1 607	1 899	1 966	2 034	2 106
Sum driftsinntekter	16 378	15 053	16 287	14 857	14 955	15 328	15 804	16 386
Driftsutgifter								
Personalkostnader	3 174	3 082	3 145	3 565	3 983	4 166	4 358	4 558
Kjøp av varer og tjenester	4 315	4 232	3 240	2 788	3 245	3 359	3 476	3 598
Kjøp av andre	0	0	0	2 303	0	0	0	0
Refusjon mva	0	0	0	517	809	1 080	1 118	1 157
Overføringer og tilskudd til andre	0	0	0	2 819 700	809 176	1 080 204	1 118 011	1 157 142
Avskrivninger	4 846	2 718	2 738	1 943	3 455	3 455	3 455	3 455
Sum driftsutgifter	12 335	10 032	9 122	11 116	11 493	12 061	12 408	12 769
Brutto driftsresultat	4 043	5 021	7 164	3 741	3 462	3 267	3 397	3 617
Renter og avdrag	-2 325	-2 963	-4 244	-5 289	-6 071	-5 815	-5 691	-5 579
Motpost avskrivninger	3 678	1 799	1 921	1 943	3 455	3 455	3 455	3 455
Netto finansinntekter/-utgifter	5 396	3 856	4 841	395	847	907	1 161	1 493
Motpost avskrivninger	3 678	1 799	1 921	1 943	3 455	3 455	3 455	3 455
Netto driftsresultat	5 396	3 856	4 841	395	847	907	1 161	1 493
Overført til kapitalregnskapet	549	2 571	9 729	3 858	455	305	255	1 125
Avsetning til disposisjonsfond	4 847	1 286	0	0	392	602	906	368
Bruk av disposisjonsfond	0	0	4 888	3 463	0	0	0	0
SUM DISPONERINGER ELLER DEKNING NETTO DRIFT	549	2 571	4 841	395	455	305	255	1 125
Fremført til inndekning i senere år	0	0	0	0	0	0	0	0
Investeringsbudsjett								
Investeringer								
Investeringer i varige driftsmidler	1 103	16 244	13 602	17 090	600	400	250	1 500
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	4	5	4	5	5	5	5	5
Sum investeringsutgifter	1 107	16 249	13 606	17 095	605	405	255	1 505
Kompensasjon for merverdiavgift	138	3 142	1 424	4 820	150	100	50	375
Bruk av lån	421	10 536	79	10 603	0	0	0	0
Sum investeringsinntekter	558	13 678	1 503	15 422	150	100	50	375
Overføring fra drift	549	2 571	9 918	3 858	455	305	205	1 130
Dekning av tidligere års udekket beløp				-2 185	0	0	0	0
Sum intern finansiering	549	2 571	9 918	1 673	455	305	205	1 130
Fremføring til inndekning i senere år	0	0	2 185	0	0	0	0	0
Disposisjonsfond UB	8 917	10 203	5 311	1 852	2 244	2 846	3 752	4 121
Investeringer i planperioden (eks mva)					2025	2026	2027	2028
SD-anlegg					450			
Monument navneskilt askespredning						300		
Asfalt innkjøring bårebiler							200	
Utrede solceller/ innstallere								1 125

		2024	2025	2026	2027	2028
	Antall krem	1325	1280	1310	1350	1400
	Pris per krem	10 000	10 200	10 200	10 200	10 200
Prognose	Prisvekst	4,2	3,5 %	3,5 %	3,5 %	3,5 %
Prognose	Lønnsvekst	4,9	4,6 %	4,6 %	4,6 %	4,6 %
Prognose	Rente/ avdrag	5 288 680	6 180 820	5 925 175	5 801 023	5 688 772

Tabell 1 Økonomiplan

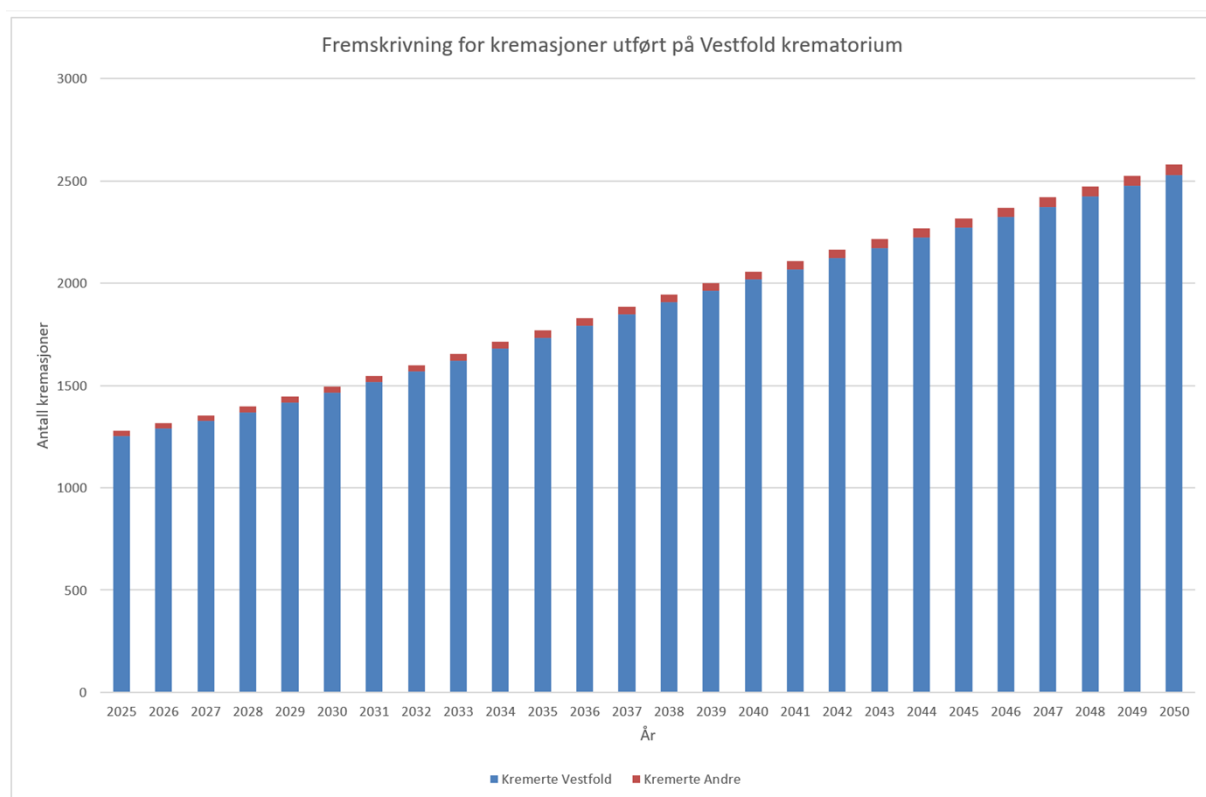
Forutsetninger for styrets fordeling av driftsrammen

Antall kremasjoner

Estimerte antall kremasjoner pr år er gjort på grunnlag av forventet antall døde (SSB). Med utgangspunkt i kremasjonsandelen i 2023 (56 %) har vi estimert en økning på 1 prosentpoeng hvert år fremover.

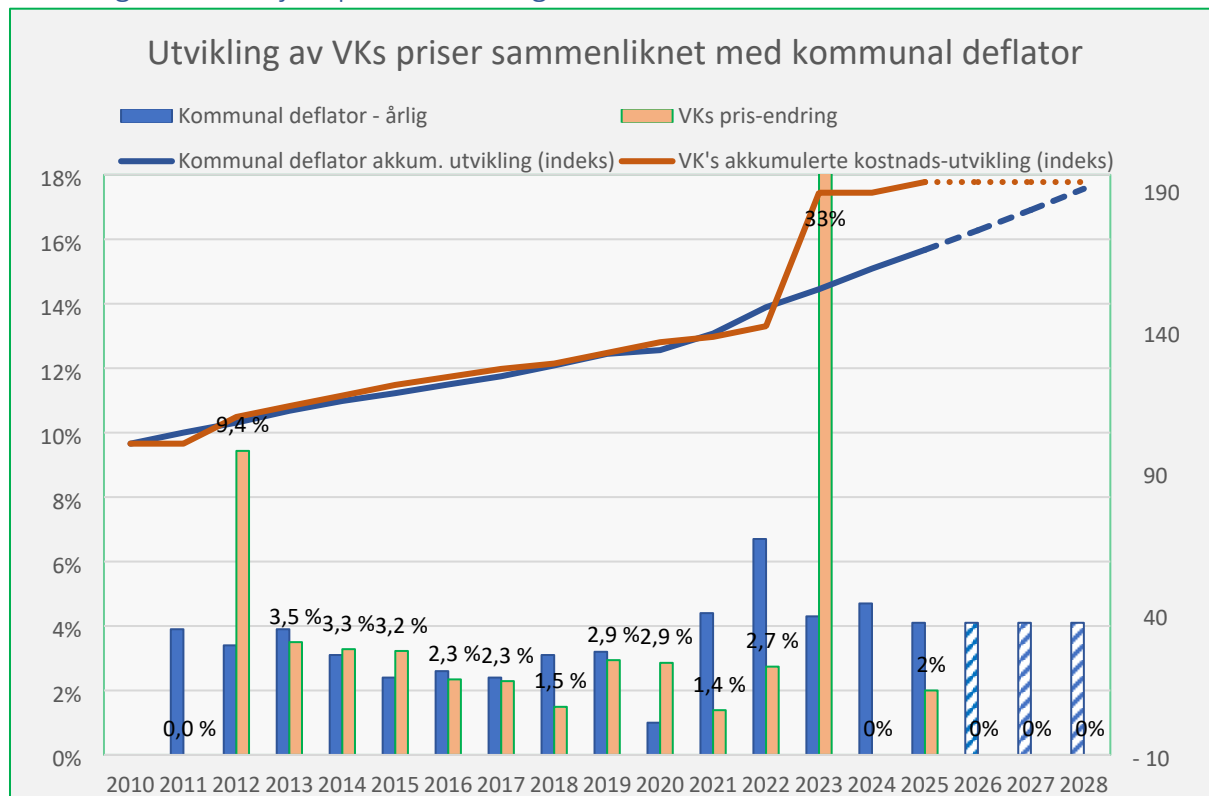
Antall kremasjoner i 2025 settes derfor til 1280 som er en reduksjon på 45 kremasjoner fra 2024.

	2025	2026	2027	2028
Døde (siste 12 mnd)	2233	2257	2285	2318
Kremerte (avrundet)	1280	1310	1350	1400
%	56 %	57 %	58 %	59 %

Figur 1 Framskrivning for kremasjoner utført på VK basert på forventet døde (SSB) frem til 2050

Utvikling av kremasjonspris sammenliknet med kommunal deflator

Figur 2 Utvikling av kremasjonspris sammenliknet med kommunal deflator

Figuren over viser utviklingen av prisen for kremasjon på Vestfold krematorium sammenliknet med kommunal deflator. Den store økningen i prisen i 2023, fra 7 500,- til 10 000,- skyldes en kombinasjon av økte utgifter til renter og energi i tillegg til vedtatt prosjekt for å bytte ut eksisterende to gassovner med en ny elektrisk ovn. Kremasjonsprisen ble ikke økt i 2024, men en økning på 2% er foreslått for 2025 til 10 200,-. Det er ikke planlagt ytterligere økninger i planperioden. Prisen er da estimert til å ligge rett over nivå for kommunal deflator i slutten av planperioden.

I forhold til revidert budsjett 2024 er følgende endringer foreslått for 2025

Personalkostnader

Prognosen for økning av lønnskostnader, i henhold til kommunal deflator (KS), er 4,6 %.

Bemanningen er økt med 0,6 til 4,3 årsverk. Det ansettes en fagarbeider i 100 % stilling for å dekke opp forskyvning i arbeidstid grunnet overgang til en ovn.

- Økningen i personalkostnader utgjør kr 417 680,-

Generelle driftskostnader

Det er lagt inn en generell økning av driftskostnader med 3,5 %.

Utgifter til vedlikehold er på samme nivå som budsjett for 2024. Sammenliknet med et snitt for de tre foregående årene (2021, 2022 og 2023) utgjør dette en nedgang på 39 %. Utgifter til service øker sammenliknet med 2024 som var unormalt lavt. Sammenliknet med snitt for tre foregående år, vil det være en økning på 22 % for service.

Det er ikke behov for gass i 2025. Kostnad for strøm antas å ligge lavere enn i 2024. Energikostnader reduseres med 29 %; fra 504 000,- til 360 000,-.

- Nedgang i energikostnader utgjør kr 144 000,-.

Økning i forsikringspremie er på ca 50 % fra 57 300,- til 120 000,-. Det skyldes dels indeks økning på 10 % og dels økning i premie for ny ovn.

- Fra 2024 til 2025 vil vi få en total økning fra 2 788 400,- til 3 245 320,- på 456 920,-.

Finanskostnader

Kommunalbankens prognose for renter på eksisterende lån i 2025 (pr 4/9-24) er kr 3 776 332.

Budsjetterte renter for eksisterende lån i 2024 var kr. 3 457 244,-. Avdrag eksisterende lån er økt fra 1 685 366,- i 2024 til 2 404 488,- i 2025. I 2024 er det tatt opp nytt lån på 10,6 mill til ny ovn.

- Renteøkning på eksisterende lån utgjør kr 309 3088.
- Økning avdrag på eksisterende lån utgjør kr 719 122.

Det er krav til minste tillatte avdrag for lån. Oppgitte beløp fra KLP for avdrag i 2025 er 188 970,- under beregnet minimumsavdrag. Det er derfor lagt til nevnte beløp på avdrag i 2025.

- Renter og avdrag for eksisterende lån utgjør kr 6 180 820 som er en økning på kr 782 140,-

Pris pr kremasjon 2025

Oppsummert fra foregående avsnitt vil forutsetningen for driften i 2025 i forhold til budsjett, fordelt på 1280 kremasjoner og en pris på kr 10 200,-, være tilstrekkelig for inndekningsbehovet for kremasjonsdriften.

Pris pr kremasjon ble i 2023 økt fra kr 7 500,- til kr 10 000,-. Planen var at etter installasjon av ny ovn skulle det vurderes om prisen kunne reduseres igjen ettersom det da ville være redusert behov for energi (gass), vedlikehold og mulig nedgang i renteutgifter. Finansutgiftene er imidlertid ikke redusert og basert på estimert antall kremasjoner må prisen per kremasjon økes fra 2024 til 2025 med 2 % til kr 10 200,- for å sikre en tilstrekkelig inndekning for drift. Nedgangen i estimert antall kremasjoner må dekkes med økning i kremasjonspris.

Prosjektering av "ny ovn" i 2023 ble utført med en euro-kurs på 10,00. I perioden fra start prosjektering til hovedkontrakten med ovnsleverandør ble signert, økte kursen betraktelig. Hele beløpet som skal utbetales i euro til ovnsleverandøren ble valutasikret med en snittkurs for alle delbetalinger, på 11,38 den 23/3-23. For de fire delbetaling fra juni 2023 til august 2024 (90% av totalsum til ovnsleverandør) utgjør sikringen en potensiell besparelse på kr. 330'.

Margin

Med premissene i det ovenstående vil driftsbudsjett 2025 ha en margin på kr 847'. Forventet overskudd budsjetteres som avsetning til disposisjonsfond.

Investeringer i planperioden

	2025	2026	2027	2028
Investeringer 2025 – 2028 (kr i hele tusen eks mva)	SD-anlegg	Monument navneskilt askespredning	Asfalt innkjøring bårebiler	Utrede solceller/ installere
Disposisjonsfond UB	Kr 2 244	Kr 2 846	Kr 3 752	Kr 4 121
Finansieringsbehov	Kr 450	Kr 300	Kr 200	Kr 1 125
Bruk av disposisjonsfond	Kr 0	Kr 0	Kr 0	Kr 0

Forutsetninger for styrets fordeling av budsjettrammen

Drift- og investeringsramme

Under forutsetning av representantskapets fastsettelse av foreslått budsjettamme (drift og investering, tabell 2 og 3) vil styret fordele denne på følgende måte (se tabell 1); fremstilt sammen med regnskap for de tre foregående år og prognose for neste tre år.

Driftsbudsjett

17.09.2024 19:39

Vestfold Krematorium IKS

	Regnskap pr. 12-2023	Regulert budsjett 2024	Budsjett 2025
Andre overføringer og tilskudd fra andre	4 199 593	3 266 880	3 520 376
Brukerbetalinger	10 221 249	10 600 000	10 444 800
Salgsinntekter	1 865 724	990 000	990 000
SUM DRIFTSINNEKTER	16 286 565	14 856 880	14 955 176
Lønnsutgifter	3 145 082	3 565 288	3 982 968
Sosiale utgifter	0	0	0
Kjøp av varer og tjenester	3 239 577	2 788 400	3 245 320
Overføringer og tilskudd til andre	816 978	2 819 700	809 176
Avskrivninger	1 920 717	1 942 512	3 455 402
SUM DRIFTSUTGIFTER	9 122 354	11 115 900	11 492 866
Brutto driftsresultat	7 164 212	3 740 980	3 462 310
Renteinntekter	-289 084	-110 000	-110 000
Renteutgifter	2 841 050	3 457 244	3 776 332
Avdrag på lån	1 691 851	1 941 436	2 404 488
NETTO FINANSINNEKTER/-UTGIFTER	-4 243 817	-5 288 680	-6 070 820
Motpost avskrivninger	-1 920 717	-1 942 512	-3 455 402
Netto driftsresultat	4 841 112	394 812	846 892
Overført til investering	9 728 961	3 857 595	455 000
Avsetning til disposisjonsfond	0	0	391 892
Bruk av disposisjonsfond	-4 887 850	-3 462 783	0
SUM DISPONERINGER ELLER DEKNING NETTO DRIFTSRESULTAT	4 841 112	394 812	846 892
FREMFØRT TIL INNDEKNING I SENERE ÅR	0	0	0

Tabell 2 Driftsbudsjett

	Regnskap pr. 12-2024	Regulert budsjett 2024	Budsjett 2025
Investeringer i varige driftsmidler	11 332 626	17 090 361	600 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	0	5 000	5 000
SUM INVESTERINGSUTGIFTER	11 332 626	17 095 361	605 000
Kompensasjon for merverdiavgift	2 281 163	4 819 635	150 000
Bruk av lån	7 402 000	10 602 828	0
SUM INVESTERINGSINNTEKTER	9 683 163	15 422 463	150 000
Overføring fra drift	3 857 595	3 857 595	455 000
Dekning av tidligere års udekket beløp	-2 184 697	-2 184 697	0
SUM OVERFØRING FRA DRIFT OG NETTO AVSETNINGER	1 672 898	1 672 898	455 000
FREMFØRING TIL INNDEKNING I SENERE ÅR	23 435	0	0

Tabell 3 Investeringsbudsjett

Enhetspriser 2025

Enhetspriser (ink. Mva) for 2025 vist med priser fra 2024

Tjeneste	2024	2025
Kremasjon	Kr 10 000	Kr 10 000
Forsendelse av urne ¹	kr 1 110	Kr 1150
Forsendelse av urne ²	kr 440	Kr 455
Urnebytte	kr 615	Kr 640
Omvisning pr time	kr 730	Kr 755
Modifisering i hht. Gf-forskr. § 29	kr 990	Kr 1025
Urne	kr 750	Kr 780
Leie av skap pr år	kr 1 250	Kr 1 300
Leie av konferanserom	kr 560	Kr 580
Minnesamvær lokale	kr 1500	Kr 2000
Opplæring pr time	kr 560	Kr 580
Gravferdstaler fra VK	kr 3 125	Kr 3 235
Rådgivning pr time	kr 1 560	Kr 1 615

¹ Gjelder avstander over 50 km, eller utenfor Vestfold

² Gjelder avstander innenfor Vestfold under 50 km

Hvordan øke kremasjonsprosenten?

Notat til drøfting i forkant av eiermøte for Vestfold krematorium IKS

1 Bakgrunn

2 Hva er kremasjonsprosenten i Vestfold?

3 «Jeg skal heller kremeres!» - Hva påvirker kremasjonsandelen?

- 3.1 «Jeg skal kremeres - det blir jo mindre plass på gravplassene»
- 3.2 «Jeg skal kremeres fordi det er mer miljøvennlig»
- 3.3 «I vår religion, kultur eller tradisjon er det ikke vanlig eller tillatt med kremasjon»
- 3.4 «Meg skal de få lov til å bære ut og helt fram til graven»
- 3.5 «Det er så trist å stå på kirketrappa, og se at kista settes inn bil som kjører av gårde»
- 3.6 «De trenger ikke ta avskjed med meg to ganger»
- 3.7 «Det er så dyrt med kremasjon»
- 3.8 «Nei, jeg visste ikke at det var mulig»
- 3.9 «Jeg vet ikke hva jeg skal velge fordi jeg er ikke medlem i noe»
- 3.10 «Jeg venter på at vi skal få navnet minnelund»

4 «Jeg må jo ringe et gravferdsbyrå, men må jeg ha en prest?» - Hvem gjør hva innen sektoren?

- 4.1 Kremasjon og krematorium
- 4.2 Gravplassmyndighet
- 4.3 Kommune
- 4.4 Gravferdsbyrå
- 4.5 Tros- og livssynssamfunnene

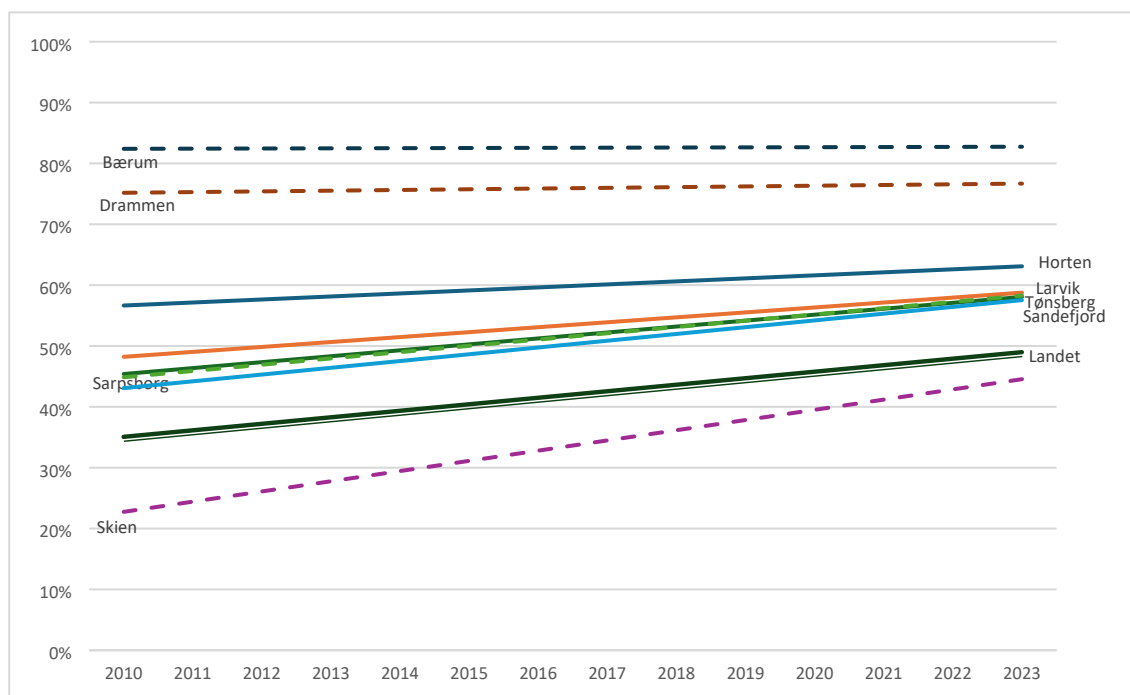
1 Bakgrunn

Representantskapet for Vestfold krematorium IKS (heretter VK) vedtok i møte 2. mai 2024 (sak 2/2024) at:

Det ønskes et eiermøte i forkant av neste møte med følgende tema: «Hvordan øke kremasjonsprosenten i Vestfold?», hvor kommunedirektører, representantskap og eventuelt andre interesserte inviteres. Forberedelser skjer i hver kommune med følgende stikkord: kremasjon mindre plasskrevende enn kistegravferd, mer miljøvennlig (?), på tvers av religioner, informasjon, kunnskap og muligheter til innbyggerne, kostnad.

2 Hva er kremasjonsprosenten i Vestfold?

Som grunnlag for diskusjon om hva som kan øke kremasjonsandelen ser vi først på tallgrunnlaget. Grafen nedenfor viser hvordan trenden i kremasjonsandelen i de fire eierkommunene har endret seg fra oppstart i 2010 og fram til 2023. De sammenlignes med trenden i hele landet og noen andre kommuner som har krematorium

Figur 1 Kremasjonsprosent i utvalgte kommuner og i landet

Kremasjonsprosenten samlet for eierkommunene har økt fra 50 % i 2010 til 60 % i 2023. Dette er en svakere økning enn forventet i 2010 da VK ble etablert. Både Drammen og Bærum lå på det tidspunktet godt over 70 %.

Går vi ytterligere 12 år tilbake, til 1998, og vi hadde fire krematorier i Vestfold, lå kremasjonsprosenten i daværende fire kommuner på 44 % (Horten lå på 55 %).

3 «Jeg skal heller kremeres!» - Hva påvirker kremasjonsandelen?

Det er etter det vi kjenner til liten forskning på hva som påvirker innbyggernes holdning til kremasjon, eller hva som gjør at kremasjon foretrekkes framfor kistegravlegging. Derimot er det framlagt en rekke hypoteser på bakgrunn av hva bransjen har møtt av forskjellige utsagn fra innbyggerne. Nedenfor er samlet noen slike utsagn. De vil dekke ovennevnte stikkord, men listen er utvidet. Nedenfor presenteres utsagn, med påfølgende saksopplysning, hvorpå hvert avsnitt ender med noen spørsmål til diskusjon.

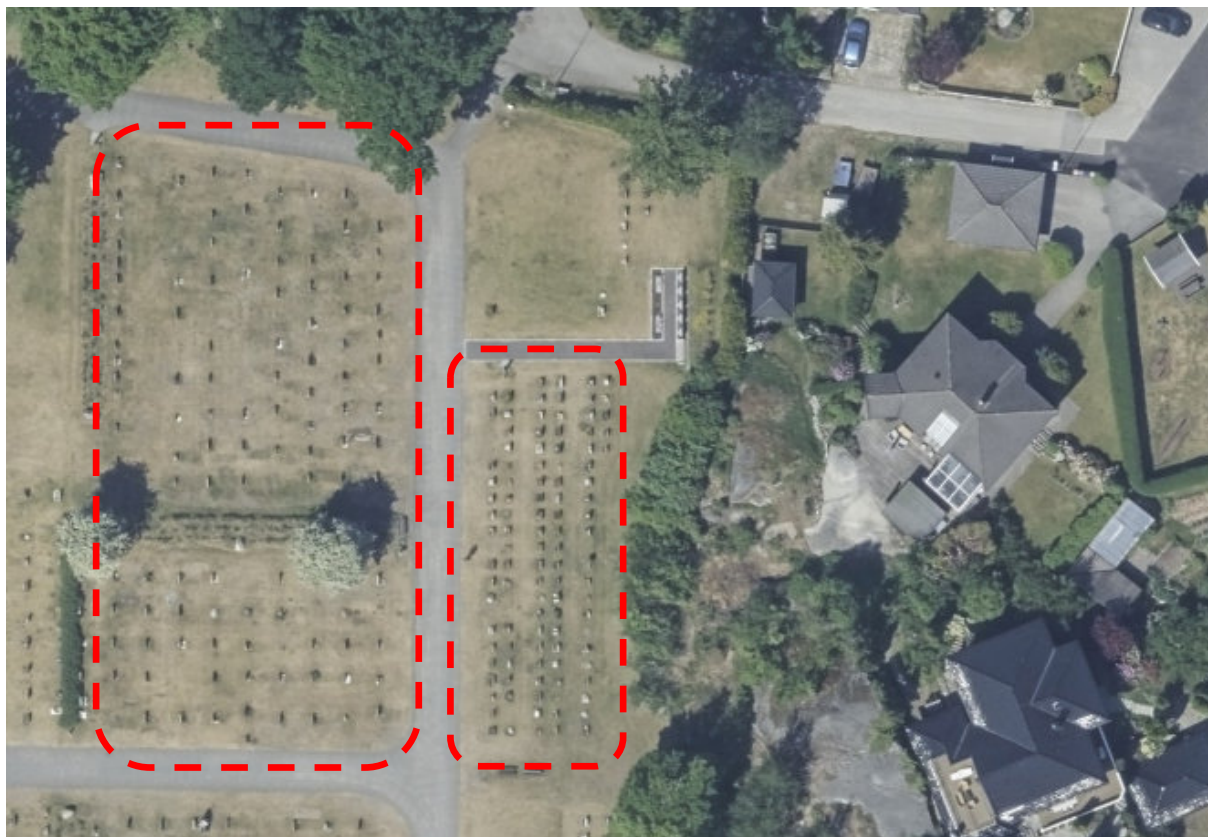
3.1 «Jeg skal kremeres - det blir jo mindre plass på gravplassene»

En kistegrav dekker et areal på 3m x 1,5m, og har plass til en kiste. Reserveres en ledig plass ved siden av blir arealet 3m x 3m.

En urnegrav dekker et areal på 1,5 m x 1,5 m. Den har plass til 4 urner.

Skal en grav dekke behovet for to avdøde, utgjør en urnegrav 25 % areal av en dobbelt kistegrav. Fortsatt vil det være plass til ytterligere to i urnegrava, mens kistegrava er full.

Dette flyfotoet illustrere plassbehovet for urnegraver (t.h.) og kistegraver (t.v.)

Figur 2 Flyfoto gravsted med kistefelt og urnefelt

I 2024 forventes at asken i 10 % av urnene fra VK (140 urner) skal spres i naturen. I 2014 var tallet 4 %. Disse urnene vil ikke kreve plass på gravplassen.

Spørsmål til drøfting:

- Vil bedre informasjon til innbyggeren om arealbehov for gravplasser føre til at flere velger kremasjon?
- Vil bedre informasjon om askespredning føre til at flere velger kremasjon, og at gravplassareal ikke blir belastet?

3.2 «Jeg skal kremes fordi det er mer miljøvennlig»

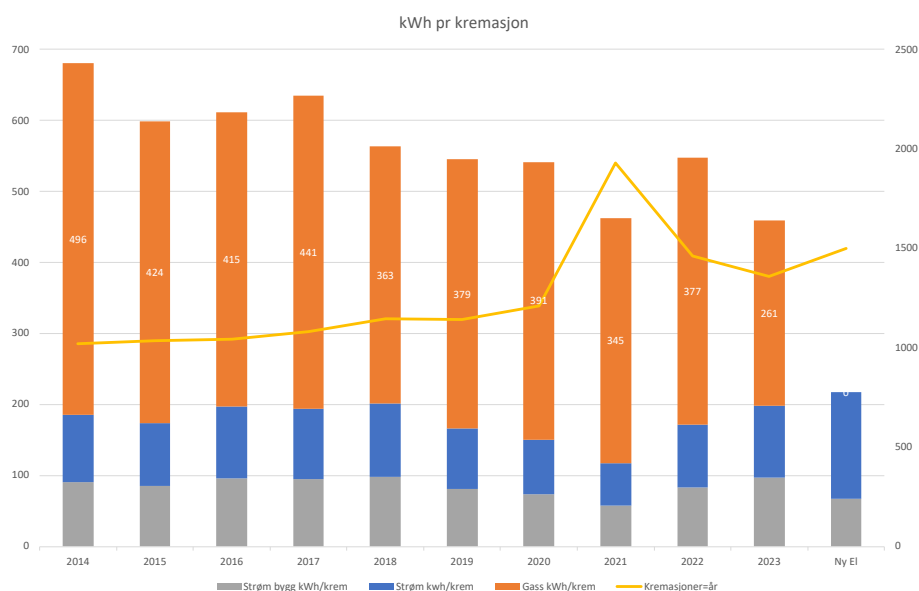
Det foreligger ikke noen gode miljøregnskap som sammenligner kistegravlegging kontra kremasjon. Men noen fakta kan danne grunnlag for refleksjon.

3.2.1 Miljøgifter

På VK renses all røyken fra kremasjon. Det er ingen rensing av avløpsvann fra kistegraver på gravplassene. Eventuelle miljøgifter blir dog ikke sluppet ut i atmosfæren ved kistegravlegging. Ved kremasjon vil det være lenger kjøreavstand enn ved kistegravlegging.

3.2.2 Energibruk

All energi som tilføres prosessen på VK er etter juli 2024 elektrisk. Energibehovet pr kremasjon er halvert sammenlignet med 2023.

Figur 3 Energibehov for kremasjon

Ved kremasjon benyttes energien i kisten til nedbrytningsprosessen. Jo mer sammenhengende en kremasjonsovn er i drift, desto mindre tilført energi er nødvendig.

Velges det kistegravlegging, og kisten skal gravlegges på vinteren, og det f.eks. er 40 cm tele, anslås et energibehov på 300 kWh. I tillegg kommer energi til gravemaskin.

3.2.3 CO_{2-e} -fotavtrykk

Ved bruk av el-ovn, og ved bruk av blandet el-kraft (EU), anslås et CO_{2-e} -utslipp på 100 – 150 kg pr kremasjon, inkludert utslipp fra kiste med innhold. Det utgjør ca. 50 %. En vanlig dieselbil kan kjøre 70 til 80 mil før tilsvarende mengde er sluppet ut.

3.2.4 Dyrket mark

Som vi så over vil bruk av dyrket mark, eller potensielt dyrket mark, være lavere ved valg av kremasjon. I tillegg er det mindre behov for jordmassebearbeiding og drenering ved opparbeidelse av nytt urnegravfelt sammenlignet med kistegravfelt.

Regelverket sier at en urne normalt skal gravlegges. Siden nedbrytingen allerede er foretatt ved kremasjon, blir ikke asken mer nedbrutt selv om den kommer i jord. Selv om det nå er tillatt å etablere urnevegger (kolumbarier) igjen i Norge, må urnen allikevel gravlegges etter tjue år.

I andre europeiske land er det ikke samme krav til gravlegging av urner som i Norge. Det er ingen forbud mot f.eks. å oppbevare urner hjemme. Urner som ikke blir gravlagt, reduserer gravplassbehov.

3.2.5 Oppsummering

Denne tabellen antyder miljømessig gevinst av kremasjon kontra kistegravlegging.

	Vektlegging	Kremasjon	Kistegrav
Miljøgifter	høy	+	?
Energibruk	middels	+	-
CO _{2-e} -fotavtrykk	høy	+	?
Dyrket mark/arealbruk	høy	+	-

Spørsmål til drøfting:

- Vil bedre informasjon til innbyggeren om faktiske miljøkonsekvenser ved kremasjon kontra kistegravlegging være utslagsgivende for innbyggernes valg?
- Vil utarbeidelse av bedre miljødata ved de to nedbrytingsformene påvirke valg?

3.3 «I vår religion, kultur eller tradisjon er det ikke vanlig eller tillatt med kremasjon»

Noen religiøse retninger tar et klart standpunkt til den ene eller andre gravferdsformen.

I Hinduisme og Buddhisme er kremasjon det normale, og oftest knyttet til religionsutøvelse.

I Islam, Jødedom og i noen ortodokse kirkesamfunn (f.eks. den gresk-ortodokse) og i noen frikirker er kremasjon i strid med læren.

Blant øvrige kirkesamfunn, humanetiske livssynssamfunn, og blant de som ikke er medlemmer av noen tros- eller livssynssamfunn, er valg mellom kremasjon eller kistegrav bare avhengig av den enkeltes valg.

Spørsmål til drøfting:

- Vil bedre informasjon om kremasjon ovenfor innbyggere med en livsanskuelse som ikke er imot kremasjon kunne endre folks valg i retning av kremasjon?
- Er det etisk riktig å aktivt påvirke folks valg av gravleggingsform?

3.4 «Meg skal de få lov til å bære ut og helt fram til graven»

Loven som kom på slutten av 1800 tallet og som ga tillatelse til kremasjon på visse vilkår, preger fortsatt dagens lovgivning. Kistegravlegging er det normale, mens kremasjon er unntaket. Kremasjon blir bare sett på som en nedbrytingsform som er et alternativ til nedbrytning av kiste i jord.

Og i praksis er seremoniform, seremonisted og rekkefølgen av handlinger, når det velges kremasjon, oftest en «kopi» av hva som er naturlig ved kistegravlegging.

Gravferdsriten avsluttes inne i seremonirommet, og det som kommer etterpå med kremasjon er ikke en del av gravferden¹.

På VK ser vi allikevel en økning i antall som velger å ha urneseremoni i stedet for kisteseremoni. Seremonien skjer med urna til stede etter kremasjon, i stedet for med kista før kremasjon. Frist for gravlegging av en urne er et halvt år i stedet for to uker ved valg av kiste. En urneseremoni gir større fleksibilitet i både i valg av tidspunkt og valg av sted for seremonien.

Velger en urneseremoni i et lokale i nærheten av en gravplass, kan gravferden avsluttes med at urnen settes ned på gravplassen.

Spørsmål til drøfting:

- Vil bedre tilrettelegging for større fleksibilitet i gravferdsriten øke kremasjonsandelen?
- Hvordan kan eventuelt slik tilrettelegging gjøres?

¹ Gravferd = Hele reisen (ferden) fra dødssted til gravplass.

3.5 «Det er så trist å stå på kirketrappa, og se at kista settes inn bil som kjører av gårde»

Før 2010 var krematoriet og seremonirommet i samme bygg. Mot slutten av seremonien i kapellet ble kisten senket ned i gulvet. Dette skulle reflektere samme dramaturgi som når en kiste senkes ned i graven.

Når seremonisted og krematorium er på to forskjellige steder vil en få et «brudd» i gravferden. Med unntak av situasjonen på VK, er seremonirom og krematorieovn lokalisert på samme sted ved de andre 24 krematoriene i landet. Nye krematorie-prosjekter legger vekt på at kremasjon og gravferdsriter må henge sammen og lokaliseres på samme sted.

Innbyggere og fagfolk uttrykker ofte behov for et større seremonirom på VK. Helt fra planleggingsstadiet har det blitt diskutert om det burde være seremonirom som dekker de fleste behov, men de politiske vedtak har vært tydelige på at det ikke er aktuelt.

Spørsmål til drøfting:

- Har vi med begrensede seremoni-muligheter på VK mistet en naturlig sammenheng i adskillellesprosessen, og dermed gått glipp av at kremasjon blir en naturlig del av gravferdsriten?
- Burde vi nå etter 13 år evaluere de valg som ble gjort da det ble besluttet å erstatte fire krematorier som hadde seremonirom med ett nytt som ikke har?

3.6 «De trenger ikke ta avskjed med meg to ganger»

I gjennomsnitt settes en urne ned fem uker etter at kisten har ankommet krematoriet, og de fleste kister ankommer rett fra en kisteseremoni ett annet sted. Ca. 80 % ønsker å være til stede når urnen settes ned på gravplassen. På denne måten blir det to avskjeder.

En kremasjonsprosess, fra kisen mottas krematoriet, til urnen leveres ut behøver ikke ta mer enn 3-4 timer. Dersom det er ønskelig, er det altså fullt mulig å sette ned en urne på samme dag som seremonien. På denne måten vil man samle avskjeden på samme dag.

Dersom en urne må gravlegges før kl 16:00 vil det i praksis være de kistene som ankommer før kl 12:00 hvor en kan få en sammenhengende gravferd på samme dag.

Med det nyeste rommet som ble bygd på VK, ser vi at det oftere velges å ha minnesamvær her. Et slikt minnesamvær kan skje etter at kisten er mottatt til kremasjon, og samværet kan avsluttes med at gravfølget bringer urna til gravplassen eller til spredning av aske i naturen.

Spørsmål til drøfting:

- Vil en mer fleksibel «åpningstid» på gravplassene, slik at flere kan få mulighet til å gjennomføre hele avskjeden på samme dag, føre til økt kremasjonsandel?
- Bør det åpnes for at kremasjon, gravferdsriter og minnesamvær kan skje i helgene?

3.7 «Det er så dyrt med kremasjon»

3.7.1 «Det er urettferdig at det er avgift for kremasjon, men ikke for kistegravlegging»

I det siste har kremasjonsprisen hatt fokus i media. Det har vært en utfordring å få kommunisert at totalkostnadene med en kremasjon er noe annet enn kremasjonsavgift. VK er foreløpig det eneste krematorium som har beregnet totalkostnadene for kremasjon, og fakturere eierkommunene dette beløpet. Eierkommunen har aldri overført investeringsmidler til selskapet, som det er gjort ved andre krematorier, men selskapet finansieres ved at eierne betaler samlede kostnader fordelt på antall kremasjoner fra kommunen. For tiden er dette 10 000,-

Kremasjonsavgiften som innbyggeren i eierkommunene må betale er i snitt kr. 4 567,- Noen krematorie-eiere har satt kremasjonsavgiften til kr. 0,- som f.eks. Skien, Drammen og Sarpsborg, mens andre f.eks. Bærum har kremasjonsavgift på kr. 2854,- Ut fra Figur 1 på side 2, kan vi ikke lese om kremasjonsavgift har betydning for kremasjonsandelen.

3.7.2 «Det er dyrt med festeavgift»

Når det gjelder kostnader med gravsted (festeavgift) vil det, f.eks. når det er behov for to gravsteder, være rimeligere med en urnegrav i forhold til kistegrav. Reserverer du en ekstra grav ved siden av den første gravlagte må du betale festeavgift for denne fra dag en. Ved valg av urnegrav har du tre ledige graver ekstra, som det ikke skal betales festeavgift for.

3.7.3 «Det er dyrt å dø»

Kostnadsbildet i forbindelse med gravferd er sammensatt, og betaling for kremasjon er bare en del av dette regnestykket. Kostnader med bruk av gravferdsbyrå, leie av lokaler, valg av gravminne, leie av gravsted (festeavgift) og stønadsordninger fra NAV hører med i det totale bildet.

Stønadsordninger fra NAV

I [2023](#) ble det utbetalt 16,5 mill i gravferdsstønad inkludert stønad til båretransport til Vestfold. I snitt ble det betalt kr. 11 100,- til hver av de ca. 1500 mottakerne. På landsplan utgjør båretransport 75 % av dette beløpet², eller kr. 8 300,-. 10 % av disse mottakerne er knyttet til kistegravlegging. Anslått stønadsbeløp pr kremasjon vil være kr. 7 500,-. Beløpet utbetales etter fullmakt fra kunden til gravferdsbyrået, og trekkes fra på fakturaen. Beløpet utbetales til alle gravferder der transportavstanden er mer enn 20 km. Når det velges kremasjon i Vestfold, vil transportavstanden være mer enn dette fordi kjøreavstanden til seremonisted, kjølerom, og retur av urne fra krematoriet til gravplass blir inkludert. Det ble kremert 1316 kister fra Vestfold i 2023.

² Statsbudsjett [2024](#)

Betaling til gravferdsbyrå

Samlet driftsresultatet for gravferdsbyråene i [Vestfold](#) i 2023 anslås til ca 11 mill.

Samlet driftsinntekt anslås til 96 mill. Gjennomsnittlig driftsinntekt pr dødsfall i Vestfold blir ca. kr. 45 000,-. De som velger kremasjon får dekt transportkostnadene på kr. 7 500,- fra NAV, mens transport knyttet til kistegravlegging anslås til kr. 2 500,- og blir ikke dekt. En gjennomsnittlig gravferd med kremasjon koster ca. kr. 5 000,- mindre enn en kistegravferd.

3.7.4 «Det er billigere for det offentlige med kremasjon»

[Gravplassmyndighetenes brutto driftsutgifter](#) i 2023 til gravplassforvaltning per avdød/gravlegging, er i snitt for hele fylket kr 32 787,- Dette tallet skiller ikke på kistegrav i forhold til kremasjon og urnegrav.

I forbindelse med NOU 2014:2 «Lik og likskap» ble det gjort en beregning av kostnadsforhold mellom kistegrav og urnegrav. Et grovt anslag herifra antyder at en urnegrav koster 1/3 av en kistegrav, både ved etablering, og til drift.

Vestfolds årlige investeringer i gravplasser var i snitt de to siste år (i tusen kr):

Horten kirkelige fellesråd	6 123
Holmestrand kirkelige fellesråd	243
Tønsberg kirkelige fellesråd	7 276
Sandefjord kommune	1 568
Larvik kirkelige fellesråd	20 376
Færder kirkelige fellesråd	4 758

Kommunens eventuelle finanskostnader knyttet til investeringer i sognet, for investering i gravplasser, vil normalt bli liggende i kommunen. Dette skiller seg fra VK fordi investeringene som er gjort her synliggjøres, og finanskostnadene inngår i kremasjonsprisen.

Jo flere som velger kremasjon, desto mindre behov blir det for gravplassareal. Fra tid til annen ser vi at gravplassmyndigheter her i landet kan ha synliggjort et framtidig arealbehov som ikke har tatt hensyn til en økende kremasjonsandel.

3.7.5 Oppsummering kostnader

Med dagens stønadsordning fra NAV blir kremasjon kr. 5 000,- billigere enn en kistegravlegging. Med en kremasjonsavgift på kr. 5 000,- blir de likestilt.

Festeavgiften blir i gjennomsnitt lavere med en urnegrav enn en kistegrav.

For kommunene er det mye å spare, dersom flere velger kremasjon.

Spørsmål til drøfting:

- Vil gratis kremasjon uten kremasjonsavgift føre til økt kremasjonsandel?
- Kan kommunens besparelser ved valg av kremasjon føres tilbake til tiltak som igjen bidrar til økt kremasjonsandel?

- Gjør kommunen en behovsanalyse basert på endring i kremasjonsandelen når behov for nye gravplasser vurderes?

3.8 «Nei, jeg visste ikke at det var mulig»

Når innbyggere kommer til VK, for eksempel for å hente en urne, og får se og høre om de ulike muligheter som er tilgjengelig, så erfarer vi at dette er ny informasjon for mange.

VK gjennomførte våren 2018, i samarbeid med [Universitet i Agder](#), en undersøkelse om hvordan krematoriet oppfattes blant brukerne, og brukernes holdninger til hva det bør/ skal legges til rette for ved kremasjon med urnegravferd og askespredning. Resultat antyder at informasjon som blir gitt ut i forbindelse med et dødsfall er begrenset, og andre valg vill ha blitt tatt dersom opplysningen hadde blitt gitt/oppfattet.

Gravferdsbyråene er en kanskje den viktigste informant i forbindelse med dødsfall. Kommunal helsetjeneste, tros og livssynssamfunn, samt gravplassmyndigheten er og viktige aktører, men kommunenes informasjonsstrategi bør også tas med.

Et søk på eierkommunenes hjemmeside gir ingen relevante treff på 'gravferd' og 'grav', der hvor sognet er gravplassmyndighet. Disse kommunene har allikevel et ansvar for gravplasssektoren, f.eks. å publisere kremasjonsavgift, festeavgift, leie av seremonirom, hva en må gjøre hvis ingen sørger for gravferden, og hvem en skal kontakte hvis en er uenige om gravferd og grav. Dette ansvaret ligger ikke til gravplassmyndigheten/ sognet, men til kommunen. Se avsnitt 4.3 side 15.

Et søk på gravplassmyndighetens hjemmesider gir ofte et resultat der sognets rolle som trossamfunn og rollen som gravplassmyndighet ikke er lett å skille.

Spørsmål til drøfting:

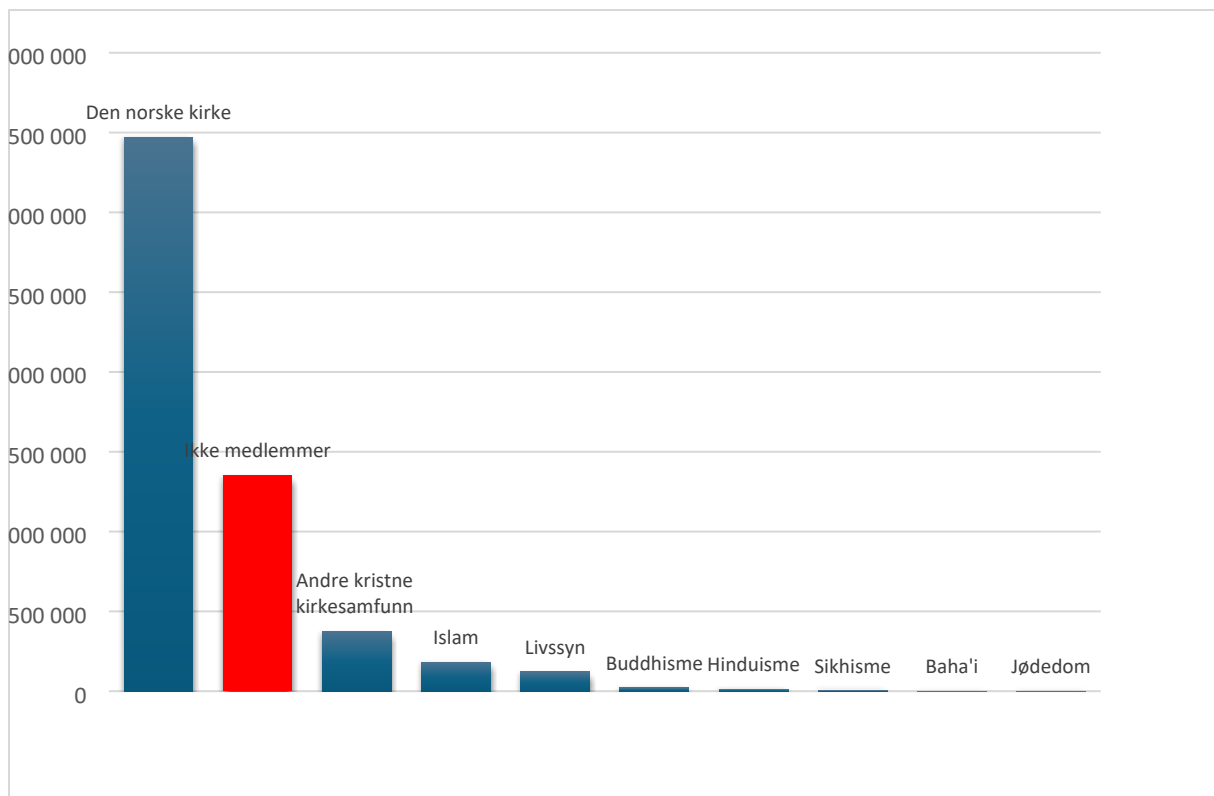
- Skal kommunens informasjonsstrategi inneholde informasjon om gravferd og grav?
- Skal tjenesten som VK leverer formidles på kommunens hjemmeside?
- Skal informasjon om gravferden inngå i kommunens palliative helsetjeneste?

3.9 «Jeg vet ikke hva jeg skal velge fordi jeg er ikke medlem i noe»

De fleste tradisjonelle gravferdsseremonier skjer i regi av trossamfunnet Den norske kirke. I de kommuner hvor kommunen ikke er gravplassmyndighet, så vil også rollen som gravplassmyndighet være lagt hit.

For 82 % av de døde ble det i 2023 holdt seremoni i regi av Den norske kirke. I 2023 var det 63 % av innbyggerne som var medlem i Den norske kirke. De øvrige 19 % ender allikevel med en seremoni i regi av Den norske kirke.

Figuren under viser hvordan medlemskap i tros- og livssynssamfunn er fordelt på landsplan.

Figur 4 Medlemskap i tros- og livssynsorganisasjoner.

Figuren over viser at 24 % av innbyggerne ikke var medlem i noen tros- eller livssynssamfunn, og dette er den største gruppen utenfor Den norske kirke. Dette er en gruppe som lett blir oversett, fordi de ikke er organisert og eller noen som taler deres interesse som gruppe.

Gravplassmyndigheten er [pålagt](#)

minst en gang å innby de tros- og livssynssamfunn som er virksomme på stedet, til et møte for å drøfte hvordan tros- og livssynssamfunnenes behov ved gravferd kan ivaretas. Møtet kan avholdes som et felles møte for flere kommuner.

Denne bestemmelse tar ikke med de uorganiserte. Den legger heller ingen føringer for at krematoriemyndigheten tas med i denne dialogen. Kommunens ansvar knyttet til gravplasser og f.eks. konflikthåndtering er heller ikke med i denne bestemmelsen.

VK ser en økning av antallet som ikke har noen seremonier i det hele tatt. Hva dette skyldes vet vi ikke, men noen tilbakemeldinger vi har fått peker på at «uniformeringen» av gravferdsriten passer ikke dem, eller de var ikke medlem noen steder og da dropper de det. Det er en universell forståelse at vi mennesker har godt av å markere de betydelige hendelsene i livet, og markering av dødsfall kan ha positiv innvirkning på sorgen, og indirekte gi en gevinst for folkehelsen.

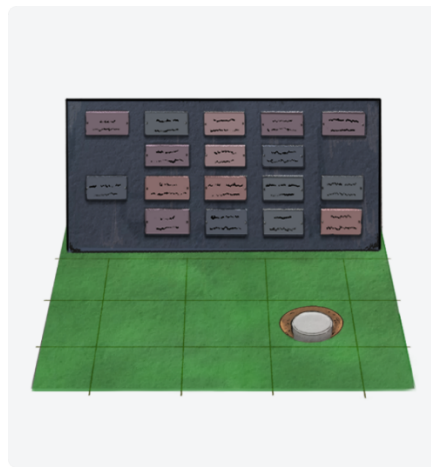
Spørsmål til drøfting:

- Hvordan skal gravferdstilbud legges til rette for de «uorganiserte»?

- Hvordan kan alle aktørene knyttet til gravferd gå sammen om brukermedvirkning?
- Kan bedre tilpassede rammer for individuelle gravferdsriter gjøre at sorgbearbeidelsen blir lettere, og at dette indirekte er en samfunnsgevinst?

3.10 «Jeg venter på at vi skal få navnet minnelund»

Stadig flere gravplasser får etter hvert navnete minnelunder. Det er ikke foretatt noen systematisk analyse på hvordan det påvirker kremasjonsandelen, eller om de som ellers ville ha valgt urnegrav nå velger navnet minnelund. Noen signaler fra gravplassmyndigheter peker på at det kan ha en positiv effekt for kremasjonsandelen. Også krematoriet registrer at noen ønsker å vente med gravlegging av urnen til det har blitt etablert navnet minnelund.

Figur 5 Illustrasjon navnet minnelund

Navnete minnelunder er mindre plasskrevende enn urnegrav, man får en minneplate med navn, men har ikke noe blomsterbed å stelle.

Spørsmål til drøfting:

- Hvor mange navnete minnelunder er det i kommunen?
- Hvordan blir de brukt?
- Skal det utredes nærmere hvilken effekt navnete minnelunder har på kremasjonsandelen?

4 «Jeg må jo ringe et gravferdsbyrå, men må jeg ha en prest?» - Hvem gjør hva innen sektoren?

Alle aktører innenfor gravferdssektoren er forpliktet på gravplasslovens faneparegraf; § 1, første ledd som lyder:

Gravlegging skal skje med respekt for avdødes religion eller livssyn.

Det understrekes at *religion og livssyn* ikke bare gjelder religionene, men også den individualiserte livstolkningen. Det betyr at de som ikke er medlem i noe tros- eller livssynssamfunn er likestilt med de som er medlem.

Hvilke roller og myndighet de ulike aktører har innenfor gravferdssektoren er ikke alltid like klart for innbyggeren. Skal vi ha en helhetlig strategi for gravferds- og gravplass- sektoren generelt, og kremasjonsandelen spesielt i denne sammenhengen, bør vi se på roller og organisering av aktørene:

- Kremasjon og krematorium
- Gravplassmyndighet
- Kommune
- Gravferdsbyrå
- Tros- og livssynsamfunn

Nedenfor gis en kort oversikt over roller og ansvar og muligheter for endringer

4.1 Kremasjon og krematorium

4.1.1 Tjenesten som tilbys innbyggeren

Selv om selve kremasjon ikke er spesifikt nevnt i § 1, tolkes lovens intensjoner slik at også kremasjon, som en del av gravferden³, skal skje med respekt.

Den enkelte innbygger, en etterlatt som etter et dødsfall tar ansvar for en gravferd, kan be om (begjære) å få den avdøde kremert i det krematoriet vedkommende måtte ønske.

Men det er ingen individuell rett til å få avdøde kremert, selv om det er en rett til å få en urne gravlagt på en gravplass i hjemkommunen, på samme måte som en kiste.

Dersom asken etter avdød skal spres i naturen, vil krematoriet levere urnen til den som er ansvarlig for gravferden, dersom Statsforvalteren har gitt tillatelse.

4.1.2 Hvem tilbyr denne kremasjonstjenesten?

Gravplassloven pålegger ingen, og gir heller ingen føringer på hvem som kan eie eller drive et krematorium. Både kommune, kommunalt foretak, IKS, kirkelig fellesråd, stiftelse, eller private selskap (AS) kan eie og drive krematorium, og være krematoriemyndighet. Oppføring eller endring av krematorium må godkjennes av Barne- og familiedepartementet.

4.1.3 Organisasjonsform for og eierskap av VK

Det har ved flere anledninger blitt tatt initiativ fra selskapets side til å vurdere organiseringen for å gjøre virksomheten mere robust. Utvidelse av eierskapet har vært

³ Gravferd = Hele «reisen» fra dødssted til gravplass

drøftet en rekke ganger, men eierne har ikke valgt å gå videre med dette eller å invitere inn nye eiere.

I forbindelse med utlysningen for anskaffelse av ny ovn (mai 2022) ble det gitt en åpning for at det kunne bli aktuelt for leverandøren å diskutere alternative drifts- og finansieringsløsninger:

‘En del av forhandlingene kan være alternative finansierings-/leasingløsninger, herunder muligheter for leverandøren til å ta et operativt ansvar for krematorieovnen.’

Det har blitt gjennomført uformelle sonderinger rundt dette.

Spørsmål til drøfting:

- Bør eierkommunene evaluere organiseringen av VK IKS?

4.2 Gravplassmyndighet

4.2.1 Kommunens og sognets ansvar

En gravplass må eies og drives av gravplassmyndigheten i kommunen. Det er bare to organ som kan være gravplassmyndighet, enten kommunestyret eller sognet (kirkelig fellesråd). Hvis kommunen skal være gravplassmyndighet må den søke Statsforvalteren i Vestfold og Telemark. Selv om kommunen ikke er gravplassmyndighet, har den ansvar ifølge gravplassloven, se Kommune.

4.2.2 Tjenesten som tilbys innbyggeren på en gravplass

Avdøde personer som bodde i kommunen, har rett til gratis grav på en gravplass i kommunen. En grav er normalt gratis i 20 år, og den ansvarlige for graven kan sette opp et gravminne og blomsterbed.

De vanligste [typer av grav](#) som gravplassmyndigheten tilbyr er:

- Kistegrav
- Urnegrav
- Navnet minnelund
- Urnevegg (ingen i Vestfold per nå, Notodden har etablert)
- Anonym minnelund

Det kan etableres egne gravfelt på gravplassen som er spesielt tilrettelagt for spesifikke tros- eller livssyn. Dersom kommunen ikke tilbyr slike graver dekkes kostnaden ved gravlegging i en annen kommune av gravplassmyndigheten i hjemkommunen.

Den som er ansvarlig for en grav kan etter 20 år inngå leieavtale (festeavtale) med gravplassmyndigheten om videre leie av graven.

- Når det gravlegges en kiste, har den ansvarlige mulighet til å leie eller reservere en ny tom kistegrav ved siden av.
- Når det gravlegges en urne, er det plass til fire urner i en urnegrav. Gratisperioden forlenges med nye 20 år hvis det har gått mindre enn 20 år siden forrige gravlegging av urne.

Her er det mer å lese: www.gravferdsinformasjon.no

Når det gjelder askespredning, er dette ikke grav i juridisk forstand, og er gravplassmyndigheten uvedkommende.

Spørsmål til drøfting:

- Er det behov for mer tilrettelagte gravfelt i kommunen?
- Skal gravplassmyndighetene i Vestfold samarbeide om etablering av tilrettelagte graver slik at en får et differensiert tilbud i fylket i stedet for mange små i hver kommune?

4.3 Kommune

4.3.1 Kommunens ansvar i forbindelse med gravferden

- Når det er uenighet om hvem som skal være ansvarlig for en **gravferd**, er det kommunen som til sist avgjør. Avgjørelsen kan ikke påklages.
- Når det er uenighet om hvem som skal være ansvarlig for en **grav**, kan en av partene kreve at kommunen avgjør. Avgjørelsen kan ankes til Statsforvalteren.
- Når det ikke er noen etterlatte som kan sørge for en gravferd, skal kommunen ta dette ansvaret. Kommunen kan kreve at utgiftene dekkes av dødsboet.
- Kommunen kan fastsette avgifter for bruk av gravkapell, anonym minnelund, navnet minnelund, urnevegg, kremasjon og feste av grav. Gravplassmyndigheten foreslår avgifter. Myndigheten til å fastsette avgifter for egne innbyggere kan ikke delegeres bort.

Spørsmål til drøfting:

- Har kommunestyret gjort vedtak på hvem i administrasjonen som skal utøve kommunes ulike ansvar for gravferden?
- Når kommunen påtar seg gravferdsansvaret:
 - Er det laget rutiner for hvem som gjør hva?
 - Hva inngår i en kommunal gravferd?
 - Velges det kremasjon eller kistegravlegging?
 - Burde kommunene samarbeide om denne oppgaven, f.eks. i fellesskap å kjøpe byråttjenesten?
- Bør kommunene i fellesskap lage rutiner for konflikthåndtering?

4.3.2 Kommunens ansvar for gravplassen

- Etter søknad fra kommunen kan statsforvalteren fastsette at ansvaret som gravplassmyndighet skal legges til kommunen.
- Det skal til enhver tid være ledige graver for minst 3 pst av kommunens befolkning
- Utgifter til anlegg, drift og forvaltning av gravplasser utredes av kommunen, etter forslag fra sognet. (Kommunen kan ta opp lån for å finansiere investeringer i gravplasser og varige driftsmidler.)
- Kommunen må eventuelt slutte seg til et forslag til anlegg av eller vesentlig endring av gravplass eller bygning på gravplass. Statsforvalteren gir tillatelse.

Spørsmål til drøfting:

- Har kommunestyret vurdert å legge rollen som gravplassmyndighet til kommunen i stedet for i sognet?

4.3.3 Andre kommunale oppgaver knyttet til dødsfall og gravlegging

Kjølerom, bårerom og kisterom

Oppbevaring av den døde innenfor tidsfristen for gravlegging som er ti virkedager, vil normalt kreve tilgang på kjølerom. Gravplassmyndigheten har ansvar for å sette en kortere frist for gravlegging dersom forsvarlige oppbevaringsmuligheter mangler. Det vil igjen gå ut over den tid og fleksibilitet etterlatte får til planlegging og gjennomføring av gravferden.

Både sykehjem, VK, SIV, og gravferdsbyrå har kjølerom. Dersom gravplassmyndigheten har et godt samarbeid med helsehus, sykehus eller nærliggende krematorium, vil et begrenset antall kjøleroms plasser i eget eie kunne oppleves tilstrekkelig.

Spørsmål til drøfting:

- Er det en helhetlig plan i kommunen for behov for kjølerom?
- Bør det lages en sammenhengende plan kommunen imellom med tanke på kjølerom?

Kommunal helsetjeneste

Som en del av den palliative helsetjeneste inngår omsorg for de pårørende og etterlatte. I denne forbindelse vil god informasjon om gravferd, kremasjon og gravlegging være viktig. VK har av og til kommunalt helsepersonell inne til omvisning og orientering.

Spørsmål til drøfting:

- Kan det inngå en mer formell informasjonsutveksling mellom krematoriet og kommunens helsetjeneste?
- Har helsetjenesten rutiner for hvordan innbyggerne på en likeverdig måte kan velge mellom ulike gravferdsbyrå ved dødsfall? Jfr. 4.4

Kommunalt beredskapsarbeid

I tillegg til krav om at det til enhver tid skal være ledig gravplass til minst 3 pst av befolkningen har vi denne bestemmelsen i smittevernloven:

Ved et alvorlig utbrudd av en allmennfarlig smittsom sykdom kan [kommunestyret vedta forholdsregler](#) i forbindelse med gravferd, herunder bestemme at avdøde personer skal kremeres, eller at det skal settes i verk andre spesielle tiltak i forbindelse med gravferder.

Ved spørsmål om beredskap ved et stort antall døde, bør kommunen ha en plan for den fysiske håndtering av mange døde; oppbevaring på kjølerom, gravlegging og kremasjon.

Etter starten i 2010 har VK gjort noen erfaringer med tanke på sårbarhet:

- Leverandøren av det krematorietekniske anlegget gikk konkurs. Garanti og serviceavtale ble brutt. VK sto igjen uten nødvendig kompetanse.
- Pandemien skapte utfordringer med å få inn utenlandsk ekspertise for vedlikehold og reparasjoner.

Spørsmål til drøfting:

- Er gravferd, kremasjon og gravlegging en del av kommunenes beredskapsarbeid?
- Bør krematoriet og kremasjon inngå i et slikt arbeid?
- Hvordan gjøre VK mer robust med tanke på beredskap?

Seremonirom

Det er ingen formelle krav til eller om seremonirom. Et seremonirom kan være i offentlig eller privat eie. En gravferdsseremoni kan avholdes mange steder, offentlige lokaler, bygg tilhørende trossamfunn, private aktører som gravferdsbyrå, foreninger eller klubber, eller hjemme privat. Skal kista være med i seremonien, må det være fysisk mulig å få den inn og ut. Velger en å ha urneseremoni er de fysiske krav til et seremonirom enda lavere.

Seremonier kan også avholdes utendørs, f.eks. i forbindelse med urner der asken skal spres i naturen.

Spørsmål til drøfting:

- Har eierkommunen vurdert om de fleste innbygger har et tilbud om egnet seremonirom?

4.4 Gravferdsbyrå

Det er ingen krav til å benytte gravferdsbyrå. I gamle dager ble gravferden arrangert av familien selv, ofte med hjelp av andre i nærmiljøet (bygda). Fortsatt er det noen få steder i landet der dette er praksis, men i de fleste kommuner tilbys det tjenester fra gravferdsbyrå.

Selv om transport av den avdøde, anskaffelse av kiste osv. kan gjøres på egenhånd, er det en stor hjelp for etterlatte at denne tjenesten er tilgjengelig.

Gravferdsbyråene er privat organisert. De fleste gravferdsbyrå er medlem av bransjeorganisasjonen Virke, som stiller etiske krav til sine medlemmer. Det er ingen krav eller tilsyn med drift av gravferdsbyrå, men av smittevern hensyn stilles det krav til gravferdsbyråets transport og håndtering av lik.

For å bedre konkurransen mellom næringsdrivende og gjøre det enklere for forbrukeren å sammenligne priser, stiller prisopplysnings-forskriften særlige krav til [gravferdstjenester](#) levert av gravferdsbyrå. Blant annet skal det gis rimelig tid til å sette seg inn i pristilbudet før det inngås en avtale om gravferdstjeneste.

4.5 Tros- og livssynssamfunnene

En gravferdsseremoni kan arrangeres av familien selv, et tros og livssynssamfunn, et gravferdsbyrå, eller en forening.

Når 85 % av seremoniene skjer i regi av trossamfunnet Den norske kirke, og gravplassmyndigheten ligger i samme organisasjon, vil fastsettelse av tidspunkt og sted for gravferdsriten kunne begrense noe av fleksibiliteten som det legges til rette for på VK.

F.eks. er enkelte ukedager blokkert for seremonier i regi av kirken, og enkelte ukedager er blokkert for urnenedsettelse. Da er det i praksis umulig å organisere urnenedsettelse samme dag som seremonien, jfr. 3.5. Ved kistegravferd føres kisten til graven umiddelbart etterpå.

Spørsmål til drøfting:

- Kan kommunen i sin forventning til gravplassmyndigheten og kirken ønske en organisering slik at gravferdsriten ved valg av kremasjon blir mer fleksibel og likeverdig med kistegravlegging?